

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 11 SAYI: 57 Eylül-Ekim 2000

*Serbest Ticaret Sorunu Üzerine
Karl Marks*

*Emperyalist
Sömürü Mekanizması*

12 Eylül

"IMF Gerillaları!"

*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi Savaşçıları
Serdar Soyergin
Levent Ertümer, Faruk Açıl
Ziya Erdönmez*

*Yargıtay Başkanı Sami Selçuk'un
Alışılan "Konuşması"*

*Menkul Kıymetler Borsası
Kazandırmaya Devam Ediyor!*

SERBEST TİCARET SORUNU ÜZERİNE KARL MARKS	3	Marks'ın 9 Ocak 1848'de Brüksel Demokratik Birliği'nde yaptığı konuşma.
EMPERYALİST SÖMÜRÜ MEKANİZMASI	12	Geri-bıraktınmış ülkelerin emperyalist ülkeler tarafından nasıl sömürüldüğünü ve bu sömürünün tarihsel gelişimini ortaya koyan bir değerlendirme.
12 EYLÜL	19	12 Eylül 1980 tarihinde oligarşinin askeri darbesiyle ülkemiz solunda ortaya çıkan "devrim kaçkınlığı"nın yaratmış olduğu yozlaşma ve çürümenin ele alındığı bir yazı.
"IMF GERİLLALARI!"	23	Kendilerini ne idiği belirsiz "78 kuşağı" olarak sunan devrim kaçkınlarının yeni "kahramanlık" serüvenleri....
THKP-C SAVAŞÇILARI: LEVENT ERTÜMER FARUK AÇIL ZİYA ERDÖNMEZ SERDAR SOYERGİN	27	Onlar, mücadelemizde her zaman yaşayacaklardır.
YARGITAY BAŞKANI SAMİ SELÇUK'UN ALIŞILAN "KONUŞMASI"	29	Geçen yıl yaptığı konuşma ile büyük bir tartışmaya ve ilgiye konu olan Yargıtay Başkanı Sami Selçuk'un bu yılki konuşması ve "globalizm yandaşlığı"ni irdeleyen bir yazı.
MENKUL KIYMETLER BORSASI KAZANDIRMAYA DEVAM EDİYOR!	32	Ve her zaman olduğu gibi, "globalizm" dünyasında borsa kazandırmaya devam ediyor...

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:

Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası'nda
basılmıştır.

Baskı Tarihi: 1 Ekim 2000

Ederi: 500.000 TL.

5 DM - 15 FFr.

5 Sfr. - 6 NG

Abone Ederi:

10 Sayı ..... 70 DM

15 Sayı ..... 100 DM

Karl Marks SERBEST TİCARET SORUNU ÜZERİNE

KARL MARKS'IN 9 OCAK 1848'DE BRÜKSEL DEMOKRATİK
BİRLİĞİNDE YAPTIĞI KONUŞMA ^[1]

Baylar,

İngiltere'de Tahıl Yasalarının kaldırılması, 19. yüzyıl serbest ticaretinin en büyük zaferidir. Serbest ticaretten sözedilen her ülkede imalatçıların kafalarındaki başlıca şey, genel olarak tahıl ve hammaddelerin serbest ticaretidir. Yabancı tahıl üzerine koruyucu gümrük konulması çok çirkin bir şeydir; bu, halkların açlığı üstünde spekülasyon yapmak demektir.

Ucuz gıda, yüksek ücret: İngiliz serbest ticaretçilerinin uğruna milyonlar harcamış buldukları tek amaç budur, ve onların gösterdiği coşku, daha şimdiden Kıtada bulunan kardeşlerine de sıçramıştır. Genel olarak söylemek gerekirse, serbest ticaret olmasını dileyenler bunu işçi sınıfının koşullarını hafifletmek için istemektedirler.

Ama gariptir ki, kendileri için her ne pahasına olursa olsun ucuz gıda üretilecek olanlar çok nankörlük etmektedirler. Fransa'da ucuz hükümet ne denli az saygı görüyorsa, İngiltere'de de ucuz gıda o denli az saygı görmektedir. Halk, bu fedakar bayları, Bowring, Bright ve hempalarını, en azılı düşmanlar ve en utanmaz ikiyüzlüler olarak görmektedir.

İngiltere'de herkes bilmektedir ki, liberaller ile demokratlar arasındaki savaşım, serbest ticaretçiler ile çartistler arasındaki savaşım adını almaktadır.

Şimdi İngiliz serbest ticaretçilerinin kendilerini esinlendiren iyi niyetlerini halka nasıl kanıtladıklarına bakalım.

Fabrika işçilerine söyledikleri şeydu:

“Tahıl üzerine konan gümrük, ücretlere konan bir vergidir; sizler bu vergiyi toprak beylerine, o ortaçağ aristokratlarına ödüyorsunuz; eğer durumunuz perişansa, bu, yaşamın acil gereksinmelerinin pahalı oluşundandır.”

Buna karşılık işçiler de imalatçılara şunu soruyorlardı:

“Son otuz yıl boyunca sanayimiz en büyük gelişmeyi gösterirken nasıl oluyor da bizim ücretlerimiz tahıl fiyatlarının yükselişine oranla çok daha hızlı düşüyor?”

“Toprak beylerine ödediğimizi söylediğiniz vergi, işçi başına, haftada üç peni kadardır. Oysa 1815 ile 1843 arasında el tezgahı dokumacısının ücreti haftada 28 şilinden 5 şiline, buhar tezgahı dokuyucusununki de 1823 ile 1843 arasında haftada 20 şilinden 8 şiline düşmüştür.

“Ve bütün bu dönem boyunca, verginin toprak beylerine ödediğimiz kısmı, hiç bir zaman üç peniyi geçmemiştir. Ve sonra, 1834 yılında, ekmek çok

^[1] Fransızca olarak Brüksel'de Şubat 1848 başlarında çıkmış olan Marks'ın *Serbest Ticaret Sorunu Üzerine* adlı konuşması, Marks ve Engels'in dostu ve öğrencisi Joseph Weydemeyer tarafından Almancaya çevrilip aynı yıl Almanya'da yayınlanmıştır. Engels'in arzusu üzerine bu yapıt, 1885'te *Felsefenin Sefaleti*'nin ilk Almanca baskısına ek olarak basılmış ve o zamandan bu yana bu kitabın bir parçası olarak basılmıştır.

ucuz ve işler de çok iyi gitmekteyken siz bize ne dediniz? Dediniz ki, 'Eğer mutsuzsanız bunun nedeni çok fazla çocuğunuzun bulunması ve evliliğinizin emeğinizden daha üretken olmasıdır!'

"Bizlere söylediğiniz sözler aynen böyleydi, ve siz yeni yoksullar yasası yapmaya ve işlevleri, proletarya Bastille'leri kurmaya giriştiniz."

"Haklısınız değerli işçiler; ama, ücretleri belirleyen yalnızca tahıl fiyatı değil, işçilerin kendi aralarındaki rekabettir de."

"Ama bir şeyi çok iyi düşünün, yani ülkemizin kayalardan ve kum yığınlarından ibaret olduğunu. Tahılın çiçek saksılarında yetiştirilebileceğini hayal etmiyorsunuz herhalde. Öyleyse sermayemizi ve emeğimizi tümüyle kısır bir toprak üzerinde israf edeceğimize, tarımdan vazgeçip kendimizi yalnızca sanayie verecek olursak, bütün Avrupa fabrikalardan vazgeçecek ve İngiltere, Avrupa'nın tüm geri kalan kısmı kendi kırsal bölgesi olmak üzere, koca bir fabrika kenti haline gelecektir."

İşçilerine işte böyle nutuk çeken imalatçı, bir yandan da küçük tüccar tarafından sorguya çekilmektedir:

"Tahıl Yasalarını kaldıracak olursak tarımı gerçekten yok ederiz; ama bütün bunlara karşın, öteki ulusları kendi fabrikalarından vazgeçirtip bizimkilerden satın almaya zorlayamayız."

"Sonuç ne olur? Ben şu anda ülkede sahip bulunduğum müşterileri yitirim, yerli ticaret de pazarlarını."

İmalatçı sırtını işçilere dönüp dükkancıya karşılık verir:

"Siz onu bize bırakın! Tahıl üzerindeki gümrükten bir kez kurtulduk mu, dışarıdan daha ucuz tahıl ithal edeceğiz. Sonra da, tahıl aldığımız ülkelerde ücretler arttığı anda da biz ücretleri düşüreceğiz."

"Böylece zaten sahip bulunduğumuz üstünlüklere ek olarak, bir de daha düşük ücret üstünlüğüne sahip olacağız ve bütün bu üstünlüklerle Kitayı bizden satın almaya kolayca zorlayacağız."

Ama şimdi çiftçiler ve tarım işçileri de tartışmaya katılmışlardır.

"Peki ama, Tanrı aşkına, bizler ne olacağız?"

"Yaşamımızı kazandığımız tarımı ölüm cezasına mı çarptıracağız? Ayaklarımızın altındaki toprağın çekilip alınmasını kabullenecek miyiz?"

Tahıl Yasasına Karşı Birlik, buna yanıt olarak, Tahıl Yasalarının kaldırılmasının İngiliz tarımı üzerindeki toptan etkisi konusunda en iyi üç yazıya ödüller vermekle yetindi.

Bu ödülleri, yazılan binlerce nüsha halinde boydan boya tüm köylere dağıtılan Hope, Morse ve Greg adlı baylar aldılar.

Ödül kazananlardan ilki, kendisini, yabancı tahılın serbest ithalinden ne kiracı çiftçinin ve ne de tarım işçisinin zarar görmeyip, yalnızca toprak ağasının zarar göreceğini kanıtlama işine veriyor. "Kiracı İngiliz çiftçisinin" diye bağınıyor öfkeyle, "Tahıl Yasalarının kaldırılmasından korkmasına gerek yoktur, çünkü başka hiç bir ülke bu kadar çok tahılı İngiltere kadar ucuza üretmez."

"Demek ki, tahıl fiyatı düşse bile, bu size dokunmayacaktır, çünkü bu düşüş yalnızca düşecek olan rantı etkileyecek, durağan kalacak olan sınaî kâr ve ücretleri etkilemeyecektir."

Ödül kazananların ikincisi, Bay Morse, bunun tersine, yasaların kaldırılmasıyla tahıl fiyatının yükseleceğini öne sürmektedir. Koruyucu gümrüklerin tahıl için hiç bir zaman kazançlı bir fiyat sağlayamamış olduğunu kanıtlamak için kendisini büyük sıkıntılara sokuyor.

Bu iddiasını desteklemek üzere yabancı tahıl ithal edildiği her seferinde tahıl fiyatının İngiltere'de epeyce yükseldiği, ve az tahıl ithal edildiğinde ise fiyatın aşırı derecede düştüğü olgusunu anmaktadır. Bu ödül kazancısı, yüksek fiyatlara yol açanın ithalat olmayıp, ithalata yol açanın yüksek fiyatlar olduğunu unutmuyor.

Ve ödül kazancısı arkadaşının tam tersine, tahıl fiyatındaki her yükselişin hem kiracı çiftçi için ve hem de işçi için kârlı olduğunu, ama toprak ağası için

kârlı olmadığını öne sürüyor.

Büyük bir imalatçı olan ve makalesi büyük kiracı çiftçilere seslenen ödül kazancılarından üçüncüsü, Bay Greg, bu tür budalalıklarla aynı düşüncede olmazdı. Onun dili daha bilimseldir.

O, Tahıl Yasalarının rantı, ancak tahıl fiyatlarını da yükseltmekle yükseltebileceğini ve tahıl fiyatını ise, ancak, sermayeyi kendisini düşük kaliteli toprağa uygulamaya zorlayarak yükseltebileceğini kabul ediyor ve bunu çok basit bir biçimde açıklıyor.

Eğer yabancı tahıl ithal edilmeyecek olursa, nüfus artmasına orantılı olarak, verimliliği daha düşük toprak kullanmak gerekecektir ki, bu toprakların ekimi daha büyük harcamaları gerektirecek ve bunun sonucu olarak da, bu toprağın ürünü daha pahalı olacaktır.

Tahılın zorunlu bir satış durumu olduğundan, fiyat, ister istemez, en pahalı toprak ürününün fiyatı ile belirlenecektir. Bu fiyatla daha iyi kalitedeki toprak üzerindeki üretim maliyeti arasındaki fark, rantı oluşturur.

Bundan ötürü, eğer Tahıl Yasalarının kaldırılması sonucu tahıl fiyatı ve dolayısıyla rant düşerse, bunun nedeni düşük kaliteli toprağın artık ekilmemesidir. Demek ki, rantın azalması ile kiracı çiftçilerin bir kısmının yıkılması kaçınılmaz olacaktır.

Bay Greg'in dilini anlaşılabilir kılmak için bu sözler gerekliydi.

"Tanımla geçinemeyen küçük çiftçiler" diyor Bay Greg "geçim kaynağını sanayide bulacaklardır. Büyük kiracı çiftçilere gelince, bunların kâr etmemesi olanaksızdır. Toprak beyleri bunlara ya çok ucuza toprak satmak zorunda kalacaklardır, ya da kira anlaşmaları çok uzun dönemler için yapılacaktır. Bu, kiracı çiftçilere toprağa büyük tutarlarda sermaye uygulama, daha geniş ölçüde tarımsal makine kullanma ve ayrıca, tahıl yasalarının kaldırılmasının ilk sonucu olan ücretlerdeki genel düşüşten ötürü, el emeğinden tasarruf etme olanağı verecektir."

Dr. Bowring, bir açık toplantıda, "İsa Serbest Ticarettir ve Serbest Ticaret de İsa'dır" diye haykırarak, bütün bu iddialara bir de dinin takdisini bağışlamıştır.

Öyle anlaşılıyor ki, bütün bu ikiyüzlülükler ucuz ekmeği işçilere cazip göstermek hesabıyla yapılmamıştır.

Ayrıca, fabrika işçilerinin işgününü oniki saatten on saate indirecek olan On Saat Yasasına karşı hâlâ savaşmakla uğraşan aynı imalatçıların gösterdikleri bu ani hayırseverliği çalışan insanlar nasıl anlayabilirlerdi ki?

Bu imalatçıların hayırseverlikleri konusunda bir fikir edinmek üzere, bütün fabrikalarda halen yürürlükte bulunan fabrika yönetmeliklerini anımsatırım sizlere, baylar.

Her imalatçı, isteyerek ya da istemeyerek yapılmış her kusura para cezaları öngören düzenli bir ceza yasasına sahiptir. Örneğin bir iskemle oturma bahtsızlığına uğrayacak olsa; fısıldayacak veya konuşacak, ya da gülecek olsa; birkaç dakika geç gelecek olsa; makinenin herhangi bir parçası kırılacak ya da istenilen kalitede iş çıkartılmayacak olsa, vb., vb., işçi belirli bir miktar para ödemektedir. Bu para cezaları işçinin gerçekten yaptığı zarar-ziyandan her zaman daha büyüktür. Ve işçiye para cezasına çarptırılması için her olanağı sağlamak üzere, fabrika saati ileri alınmakta ve iyi mal durumuna getirmesi için işçiye kötü hammadde verilmektedir. Kuralları çiğneme olaylarını çoğaltmakta yeterince usta olmayan gözeticiler işten çıkartılmaktadırlar.

Görüyorsunuz ki, baylar, bu kişisel yasalar, bu türden yasa-çiğneme yaratmak özel amacıyla yapılmakta ve para yapmak amacıyla da yasa-çiğneme imal edilmektedir. Böylece nominal ücretleri azaltmak ve işçinin üzerinde hiç bir denetimi bulunmayan kazalardan bile kâr sağlamak amacıyla her yola başvurmaktadır.

Sırf onların kaderlerini iyileştirmek amacıyla sınırsız harcamalara girebileceklerine işçiye inandırmaya çalışan hayırseverlerle bu imalatçıları aynı kişilerdir. Demek ki bunlar, bir yandan işçilerin ücretlerini fabrika yönetmelikleri aracılığıyla en aşağılık biçimde kemirirlerken, öte yandan da aynı ücretleri Tahıl Yasalarına

Karşı Birlik aracılığıyla tekrar yükseltmek için en büyük fedakarlıklara katılmaktadırlar.

Bunlar, çok büyük harcamalarla bazı bakımlardan Birliğin resmi ikametgahı olan büyük saraylar yaptırmakta; serbest ticaretin akidelerini telkin etsinler diye İngiltere'nin dörtbir köşesine misyonerler ordusu göndermekte; işçiyi kendi çıkarları konusunda aydınlatmak için binlerce broşür bastırıp bedava olarak dağıtmakta; basın kendilerinden yana çıksın diye pek büyük tutarlar harcamakta; serbest ticaret hareketini yürütmek için geniş bir idari sistem örgütlemekte ve açık toplantılarda tüm belagat varlıklarını ortaya koymaktadırlar. İşte bu toplantıların birinde bir işçi şöyle bağınıyordu:

“Toprak beyleri bizim kemiklerimizi satacak olsalar, bunları bir buhar değirmeninden geçirip un yapmak üzere ilk satın alacak kişiler siz imalatçılar olurdunuz.”

İngiliz işçiler, toprak beyleri ile sanayi kapitalistleri arasındaki savaşımın önemini çok iyi anlamışlardır. Ücretlerin azaltılabilmesi için ekmeğin fiyatının azaltılması gerektiğini ve rant ne denli düşerse sinai kârın o denli yükseleceğini çok iyi bilmektedirler. İngiliz serbest ticaretçilerinin havarisi, çağımızın en ünlü iktisatçısı Ricardo, bu noktada işçilerle tamamen aynı düşüncededir. Ekonomi politik konusundaki ünlü yapıtında şöyle demektedir:

“Kendi tahılımları üretmek yerine ... daha ucuz bir fiyattan ... gereksinimizi karşılayabilecek yeni bir pazar keşfedersek, ücretler düşer, kârlar yükselir. Tarımsal ürünün fiyatındaki düşüş, yalnızca toprağın işlenmesinde çalıştırılan işçinin değil, ticaret ve imalatta çalıştırılanların da tümünün ücretlerini düşürür.”

Ve baylar, daha önceleri beş frank alan işçinin, şimdi tahıl daha ucuz diye, eline yalnızca dört frank geçmesi karşısında kayıtsız kalacağını sanmayın.

Onun ücretleri kârlara kıyasla hep düşmemiş midir ve kapitalistlerinkiyle kıyaslandığında, toplumsal durumunun kötüleşmiş olduğu apaçık ortada değil midir? Kaldı ki, aslında uğradığı zarar daha da fazladır.

Tahıl fiyatları daha yüksek ve ücretler de daha yüksek olduğu sürece, ekmeğin tüketiminden yapılan küçük bir tasarruf, işçinin başka şeylerden yararlanmasına yetiyordu. Ama ekmeğin çok ucuz, ve bundan ötürü ücret de çok ucuz olur olmaz, başka eşyalar almak için ekmekten artık hemen hiç tasarruf yapamaz.

İngiliz işçileri, İngiliz serbest ticaretçilerine onların kuruntularını ya da yalanlarını yutmadıklarını göstermişlerdir; ve eğer buna karşın, işçiler, toprak beylerine karşı olanlarla dava birliği yapmışlarsa, bu, feodalizmin son kalıntılarını yok etmek amacı için, ve uğraşacak yalnızca bir tek düşman bırakmak içindi. İşçilerin hesabı yanlış değildi, çünkü toprak beyleri, imalatçılardan intikam almak için, işçilerin otuz yıldan beri boş yere talep etmekte oldukları ve Tahıl Yasalarının kaldırılmasının hemen ardından çıkartılmış bulunan On Saat Yasasının geçirilmesinde işçilerle dava birliği yaptılar.

Dr. Bowring, İktisatçılar Kongresinde, kendi iddiasına göre, işçiler tarafından tüketilmek üzere İngiltere'ye kaç baş sığır, ne kadar jambon, domuz pastırması, kümes hayvanı vb., ithal edildiğini göstermek için cebinden uzun bir liste çıkardığında, o sırada Manchester ve diğer fabrika kentlerindeki işçilerin başlamakta olan bunalım yüzünden kendilerini sokağa atılmış bulduklarını sizlere söylemeyi ne yazık ki unutmuştur.

Ekonomi politikte, ilke olarak, bir tek yıla ait rakamlar, genel yasalar formüle etmekte asla temel alınmamalıdır. Her zaman için altı-yedi yıllık bir ortalama dönem alınmalıdır — modern sanayi bolluk, aşırı üretim, duraksama, bunalım gibi çeşitli evrelerden geçip kaçınılmaz çevrimini tamamladığı bir zaman dönemi.

Kuşkusuz, bütün metallerin fiyatları düşecek olsa, —ve bu serbest ticaretin zorunlu sonucudur— bir frankla daha önce aldığım kadar çok daha fazla şey satın alabilirim. Ve işçinin frankı herhangi bir başkasının frankı kadar geçerlidir. Öyleyse serbest ticaret işçi için çok yararlı olacaktır. Yalnızca bir tek küçük güçlük var bunda, o da, frankını diğer metallerle değişmezden önce, işçinin, ilkin emeğini

kapitalistle değişmiş olmasıdır. Eğer bu değişimde işçi, aynı emek karşılığında her zaman adı geçen frankı elde ettiyse ve diğer bütün metallerin fiyatları düşmüşse, böyle bir pazarlıktan her zaman kazançlı çıkacaktır. Zorluk yaratan nokta, bütün metallerin fiyatları düştüğünde benim aynı para karşılığında daha çok meta elde edip etmeyeceğim değildir.

İktisatçılar, emeğin diğer metallerle değişildiği andaki fiyatını alırlar hep. Ama emeğin sermaye ile kendi değişimini tamamladığı anı tümüyle görmezden gelirler.

Metaller üreten makineyi harekete geçirmek için daha az harcama gerekince, bu makinenin bakımı için gerekli olan ve işçi diye adlandırılan şeyler de daha ucuza malolacaktır. Eğer bütün metaller daha ucuzsa, emeğin de, ki o da bir metadır, fiyatı düşecektir ve, daha sonra da göreceğimiz gibi, bu meta, emek, diğer metallerle oranla çok daha aşağılara düşecektir. Eğer işçi, hâlâ iktisatçıların iddialarına güvenmeyi sürdürüyorsa, görecektir ki, frank cebinde eriyip gitmiştir ve geriye elinde kala kala bir beş metelik kalmıştır.

Bunun üzerine iktisatçılar size şöyle diyeceklerdir: "Eh, işçiler arasındaki rekabetin, ki serbest ticaret altında elbette azalmayacaktı, çok geçmeden ücretleri metallerin düşük fiyatlarıyla uyumluluk içine sokacağını kabul ediyoruz. Ama, öte yandan, düşük meta fiyatları tüketimi artıracaktır, daha büyük tüketim, üretim artışı getirecektir ki, bunu da işçilere olan daha büyük bir talep izleyecektir, ve işçilere olan bu daha büyük talebi de ücretlerde bir yükselme izleyecektir."

Bu iddianın tüm çizgisi şuna varmaktadır: Serbest ticaret, üretici güçleri artırır. Eğer sanayi gelişmesini sürdürürse, eğer zenginlik, eğer üretici güç, eğer, tek sözcükle, üretken sermaye artarsa, emeğe olan talep, emeğin fiyatı, ve bunun sonucu olarak da ücret oranları yükselir.

İşçi için en uygun koşul, sermayenin büyümesidir. Bu kabullenilmelidir. Sermaye durağan kalacak olursa, sanayi de yalnızca durağanlaşmakla kalmaz, ama zayıflar ve bu durumda ilk kurban işçi olacaktır. Gidip kapitalistin önünde, duvarın dibine dizilecektir. Ve sermayenin büyümesini sürdürmesi halinde işçi için en iyisi olduğunu söylediğimiz bu durumda onun kaderi ne olacaktır? Gene aynı biçimde, gidip duvarın dibine dizilecektir. Üretken sermayenin büyümesi, sermaye birikimi ve yoğunlaşması demektir. Sermayenin merkezileşmesi daha büyük bir işbölümü ve daha çok makine kullanımını gerektirir. Daha büyük işbölümü, işçinin özel hünerini yok eder ve bu hünerli işin yerine herkesin yapabileceği emeği koyarak işçiler arasındaki rekabeti artırır.

İşbölümünün bir işçiyi üç işçinin işini yapabilecek duruma getirmesiyle, bu rekabet daha da şiddetlenir. Aynı sonucu makine, çok daha geniş boyutlarda yaratır. Sanayi kapitalistlerini durmadan çoğalan araçlarla çalışmaya zorlayan üretici güçlerdeki büyüme, küçük sanayicileri yıkar ve onları proletarya saflarına atar. Sonra, faiz oranının sermaye birikimine orantılı olarak düşmesiyle, artık aldıkları kâr paylarıyla (temettüleriyle) geçinemeyen küçük rantiyerler sanayie girmeye zorlanırlar ve böylece proleterlerin sayısını şişirirler.

Ensonu, üretken sermaye ne denli artarsa, o denli gereksinmelerini bilmediği pazar için üretim yapmak zorunda kalır, üretim o denli tüketimin önüne geçer, arz o denli talebi zorlamaya çalışır ve bunların sonucu olarak da bunalımların sıklığı ve şiddeti artar. Ama buna karşılık, her bunalım da sermayenin merkezileşmesini hızlandırır ve proletaryaya katılmalar yaratır.

Demek ki, üretken sermaye büyüdükçe, işçiler arasındaki rekabet bundan çok daha fazla büyür. Emeğin karşılığı herkes için azalırken, bazıları için emeğin külfeti artar.

1829'da, Manchester'de, 36 fabrikada 1.088 pamuk iplikçisi çalışıyordu. 1841'de bunların sayısı 448'den fazla değildi ama, 1829'da 1.088 iplikçinin nezaret ettiği 53.353 tane daha fazla mekiğe nezaret ediyorlardı. El emeği üretici gücün arttığı oranda artmış bulunsaydı, iplikçilerin sayısının 1.848'e ulaşmış olması gerekirdi; geliştirilmiş makine, demek ki, 1.100 işçiyi işsiz bırakmıştı. İktisatçıların verecekleri karşılığı önceden biliyoruz. Bu biçimde işlerini kaybedenler, derler, başka türden işler bulacaklardır. Dr. Bowring, İktisatçılar Kongresinde

bu iddiayı yinelemekten geri kalmadı, ama buna karşılık kendi kendisini tekzip etmekten geri durmadı.

1835'te, Dr. Bowring, Avam Kamarasında serbest ticaretçilerin kendilerine uzaktan göstermekte oldukları o yeni türden işleri bulamayan ve çok uzun bir süreden beri aç dolaşan Londralı 50.000 el tezgahı dokumacısı konusunda bir konuşma yaptı.

Dr. Bowring'in bu konuşmasının en çarpıcı pasajlarını vereceğiz:

"Dokumacıların bu sıkıntısı ... kolayca öğrenilen —ve daha ucuz üretim araçları tarafından durmadan istilaya uğrayan— bir iş türü olmasının kaçınılmaz koşulundan ileri gelmektedir. İş rekabetinin çok fazla olması durumunda, talepteki çok kısa bir duraksama ... bir bunalım yaratır. El tezgahı dokumacıları, daha ötesinde insan varlığının artık dayanamayacağı bu durumun eşliğindedirler ve ufak bir gecikme onları açlığa mahkum eder. ... Makinelerdeki iyileştirmeler, ... her geçen gün biraz daha el emeğinin yerini alarak, geçiş döneminde, pek çok geçici sıkıntıları da beraberlerinde getirirler. ... Ulusal yarar, ancak bazı bireylerin zarara uğramaları pahasına satın alınabilir. Geride kalmış olanlara bazı şeylere malolmaksızın manüfaktürlerde ilerleme olduğu görülmemiştir; ve bütün keşifler arasında el tezgahı dokumacısının durumunu en doğrudan etkileyen buhar tezgahıdır. Birçok eşyada el dokumacısı daha şimdiden yenik düşmüş durumdadır; daha bir sürüsünde de kaçınılmaz olarak teslim olmak zorunda kalacaktır."

Daha ileride de şöyle diyor:

"Hindistan Genel Valisi ile Doğu Hindistan Kumpanyası arasında Dakka el tezgahı dokumacıları konusunda yapılmış yazışmalar var elimde. ... Birkaç yıl önce Doğu Hindistan Kumpanyası, Hindistan tezgahlarından yılda 6.000.000-8.000.000 parça pamuklu mal tutarında ürün alıyordu. Talep, giderek 1.000.000'un biraz üstüne kadar düştü, ve şimdi de hemen hemen bütünüyle kesilmiştir. 1800'de, Birleşik Devletler, Hindistan'dan yaklaşık olarak 800.000 parça pamuklu alıyordu; 1830'da ise 4.000 bile değil. 1800'de Portekiz'e 1.000.000 parça sevk edilmişti; 1830'da ise yalnızca 20.000. Mutlak açlığa indirgenmiş yoksul Hindistan dokumacılarının durumlarındaki perişanlık korkunçtur. Ve bunun nedeni neydi? Daha ucuz İngiliz mamullerinin varlığı. ... Birçokları açlıktan öldü, geri kalanların büyük bir kısmı başta tarım olmak üzere başka işlere geçtiler. İşlerini değiştirmemek, kaçınılmaz açlık demektir. Ve şu anda orası, Dakka bölgesi, İngiltere'nin buhar tezgahlarından çıkmış iplik ve pamuklu kumaşlarla dolup taşmaktadır. ... Bütün dünyada güzellikleri ve zerafetleriyle ün yapmış Dakka muslinleri de aynı nedenden yok edilmektedir. Ve Hindistan'daki bir sürü sınıfın şu anda çekmekte olduğu sıkıntıların bir benzerini daha ticaret tarihinde bulmak zordur."

Dr. Bowring'in konuşması daha çarpıcıdır, çünkü verdiği olgular kesindir ve bu olguları yumuşatmak için kullandığı sözcükler, tüm serbest ticaret vaızlarının ortak ikiyüzlülüğünü tümüyle taşımaktadır. Dr. Bowring, işçileri, yerleri daha az masraflı üretim araçlarıyla doldurulması gereken üretim araçları olarak tanıtır. Sözünü ettiği emek, tümüyle ender türden bir emekmiş; dokumacıları yok etmiş bulunan makineye de, gene aynı biçimde ender bir makineymiş gibi davranıyor. Bir gün el tezgahı dokumacılarının akibetine uğramayacak hiç bir tür el emeğinin bulunmadığını unutuyor.

"El emeğinin tümüyle yerini almak, ya da erkek yerine kadın ve çocuk çalıştırmak, ya da eğitilmiş zanaatçıların yerine kendi kendisine hareket eden çıkırık makinesi koymak, makinelerdeki her iyileştirmenin şaşmaz amacı ve eğilimidir aslında. *Water-twist* ya da *thorostle cotton mills*'de, eğirme işi, tümüyle onaltı ve daha yukarı yaşlardaki kadınlar tarafından yapılmaktadır. Sıradan çıkırık makinesi yerine kendi kendisine hareket eden çıkırık makinesi koymaktan amaç, erkek iplikçilerin büyük bir kısmını işten çıkartıp, delikanlıları ve çocukları alıkoymaktır."

Serbest ticaretçilerin en coşkulu Dr. Ure'nin bu sözleri, Dr. Bowring'in itiraflarını tamamlama görevi görüyor. Dr. Bowring bazı bireysel zararlardan sözediyor ve aynı zamanda da bireysel zararların tüm sınıfları yok ettiğini söylüyor;

geçiş dönemi sırasındaki geçici sıkıntılardan sözediyor ve bunlardan sözederken de bu geçici zararların aynı zamanda çoğunluk için, yaşamdan ölüme, geri kalanlar için ise, daha iyi bir durumdan daha kötüsüne geçiş demeye geldiğini yadsımıyor. Eğer daha ötede bu işçilerin sıkıntılarının sanayi ilerlemesinden ayrılmaz olduklarını ve ulusun refahı için gerekli bulduklarını iddia ediyorsa, bununla söylemek istediği şey, burjuva sınıfının refahının, zorunlu olarak, emekçi sınıfın sıkıntılarını öngördüğünden ibarettir.

Dr. Bowring'in yok olmakta olan işçilere sunduğu bütün tesellinin ve aslında serbest ticaretçilerin öne sürdükleri tüm tazminat öğretisinin vardığı nokta sudur:

Yok olan siz binlerce işçi, umutsuzluğa kapılmayın! Gözünüz arkada kalmadan ölebilirsiniz. Sınıfınız yok olmayacaktır. Bu sınıfın sayısı, her zaman, kapitalist sınıfın onu tümüyle ortadan kaldırma korkusuna kapılmaksızın katliamdan geçirmesine yeter bollukta olacaktır. Kaldı ki, eğer sermaye, onları tekrar tekrar sömürmek için sömürülecek malzemesini, yani işçileri gözetmeyecek olursa, nasıl olur da yararlı bir biçimde kullanılabilir?

Öyleyse, serbest ticaret uygulaması işçi sınıfının durumu üstünde ne etki yapacaktır? sorusunu, hâlâ çözümlenmesi gereken sorun olarak öne sürüp durmak niye? Quesnay'den Ricardo'ya dek ekonomi politikçilerce formüle edilmiş bütün yasalar, serbest ticareti hâlâ tökezletmekte olan engellerin ortadan kaldırılmış buldukları varsayımı üzerine dayandırılmışlardır. Bu yasalar, serbest ticaretin uygulandığı oranda doğrulanmaktadır. Bu yasalardan ilki, rekabetin her metanın fiyatını asgari üretim maliyetine indirgesidir. Böylece, ücret, asgari emeğin doğal fiyatı olmaktadır. Peki, ücretlerin asgarisi nedir? İşçinin bakımı için; onu, ne denli kötü olursa olsun, kendisini ayakta kalabilecek bir duruma sokmak için; ve ne denli az olursa olsun, kendi neslini çoğaltması için vazgeçilmez olan eşyaların üretimi için ne gerekiyorsa o kadar.

Ama sanmayınız ki, işçi yalnızca bu asgari ücreti alır, ve hele hiç sanmayınız ki, bunu her zaman alır.

Hayır, bu yasaya göre, işçi sınıfının bahtı bazan bundan daha iyi olacaktır. Bazı zamanlar bu asgarinin üstünde bir şey alır, ama bu fazlalık, onun sinai duraksama dönemlerinde bu asgarinin altında aldığı ücretlerin yaratmış olduğu açıkları kapamaya yarayacaktır yalnızca. Yani, dönem dönem gelen belirli bir zaman süreci içinde, sanayi bolluk, aşırı üretim, duraksama ve bunalım dalgalarını içinden geçtiği çevrimde, işçi sınıfının bu gereksinmelerin üstünde ve altında aldıklarının tümü birlikte hesaplanacak olsa, göreceğiz ki, işçi sınıfı bu asgariden ne fazla, ne de eksik almıştır, yani işçi sınıfı, herhangi bir miktarda sefalet ve bahtsızlığa uğradıktan ve sinai savaş alanında bir sürü ceset bıraktıktan sonra kendisini bir sınıf olarak muhafaza etmiş olacaktır. Ama bütün bunların ne önemi var ki? Sınıf aynen, hatta daha fazlasıyla gene varolacaktır; sayısı artmış olacaktır.

Ama hepsi bundan ibaret değil. Sanayi ilerleyişi, daha az pahalı geçim araçları yaratır. Böylece biranın yerini alkole, yünü ve keten bezinin yerini pamuklu, ve ekmeğin yerini de patates almıştır.

Demek ki, emeği daha ucuz ve daha kötü gıda ile yaşatacak araçlar buldukça, ücretler asgarisi de sürekli olarak düşmektedir. Bu ücretler, insanı yaşamak için çalışmak zorunda bırakmakla başlattıkları işi, ona bir makine hayatı yaşatmakla tamamlıyorlar. İşçinin varlığının basit bir üretim aracı olmaktan başka bir değeri yoktur ve kapitalistin de ona davranışı buna göre olmaktadır.

Emek metanın, ücret asgarisinin bu yasası, iktisatçıların varsayımı olan serbest ticaret, gerçek bir olgu durumuna geldiği oranda doğrulanacaktır. Öyleyse iki şeyden biri: ya serbest ticaret varsayımı üstüne dayandırılmış tüm ekonomi politikte reddetmeliyiz, ya da bu serbest ticaret altında ekonomik yasalarda tüm şiddetinin işçilerin sırtına bineceğini kabullenmeliyiz.

Özetleyelim: toplumun mevcut koşulları altında serbest ticaret nedir? Sermayenin özgürlüğüdür. Sermayenin ilerlemesini hâlâ sınırlamakta olan birkaç ulusal engeli de devirdiniz mi, ona tam bir hareket özgürlüğü kazandırmış ola-

caksınız. Ücretli emeğin sermayeye olan ilişkisinin varolmasına izin verdiğiniz sürece, meta değişiminin yer aldığı koşullar ne denli elverişli olurlarsa olsunlar, ortada her zaman sömürülecek bir sınıf varolacaktır. Sermayenin daha kârlı bir biçimde kullanılmasının, sanayi kapitalistleriyle ücretli işçiler arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı ortadan kaldıracığını sanan serbest ticaretçilerin bu iddialarını anlamak gerçekten güçtür. Tersine, bunun tek sonucu, bu iki sınıf arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın daha da açık bir biçimde ortaya çıkması olacaktır.

Bir an için varsayalım ki, artık ne Tahıl Yasaları ve ne de yerel gümrük vergileri diye bir şey vardır; yani aslında işçinin bugün kendi sefil durumunun nedeni olarak gördüğü bütün raslansal koşullar tümüyle yok edilmişlerdir ve siz de onun gözünden gerçek düşmanını saklayan bunca perdeyi kaldırmışsınızdır.

İşçi, özgürleşmiş sermayenin kendisini gümrük vergileriyle engellenen sermayeden daha az köleleştirmedeğini görecektir.

Baylar! *Soyut özgürlük* sözcüğünün sizi aldatmasına izin vermeyin. Kimin özgürlüğü? Bu, bir kişinin bir başka kişi karşısındaki özgürlüğü değil, sermayenin işçiyi ezme özgürlüğüdür.

Serbest ticaret üstüne dayandırılmış bir düzenin ürünü olan bu özgürlük düşüncesinden hareketle, serbest rekabete yetki vermeyi neden sürdürmek isteyesiniz ki?

Serbest ticaretin bir ve aynı ulusun değişik sınıfları arasında ne türden bir kardeşlik yarattığını göstermiş bulunuyoruz. Serbest ticaretin yeryüzündeki uluslararası kuracağı kardeşlik de bundan daha kardeşçe olmayacaktır. Kozmopolit sömürüyü evrensel kardeşlik diye adlandırmak ancak burjuvazinin beyninde doğabilecek bir düşüncedir. Sınırsız rekabetin bir ülkenin içinde ortaya çıkardığı bütün yıkıcı olaylar, dünya pazarında daha devasa boyutlarda yenelenirler. Olsa olsa ödül kazanıcılarımız Hope, Morse ve Greg beylerin tezleri kadar değer taşıyan bu konudaki serbest ticaret safsatası üzerinde daha fazla durmamızın bir gereği yok.

Örneğin bize deniliyor ki, serbest ticaret uluslararası bir işbölümü yaratacaktır ve böylelikle her ülke, kendi doğal üstünlüklerine en uygun düşen üretimde bulunacaktır.

Kahve ve şekerin Batı Hint adalarının doğal kaderi olduğuna belki de inanıyorsunuz baylar.

Bundan, iki yüzyıl önce, ticaret diye bir sorunu olmayan doğa, buralara ne şeker kamışı ve ne de kahve ağaçları dikmişti.

Ve belki de yarım yüzyıldan az bir süre içinde orada ne kahve ne de şeker bulacaksınız, çünkü Hindistan, daha ucuz üretimi sayesinde, Batı Hint adalarının bu sözde doğal kaderiyle daha şimdiden başarılı bir biçimde savaşmış bulunuyor. Ve Batı Hint adaları, doğal zenginlikleriyle birlikte, İngiltere için daha şimdiden ezelden beri el ile dokumaya mahkum edilmiş Dakka dokumacıları kadar ağır bir yük haline gelmişlerdir.

Bir şey daha hiç bir zaman unutulmamalıdır: Bir zamanlar nasıl her şey bir tekel haline aldıysa, bugün de, bütün ötekilere egemen olan bazı sanayi dalları vardır ve bunlar kendilerinden en geniş bir biçimde yararlanan uluslara dünya pazarının kumandasını sağlamaktadırlar. Böylece uluslararası ticarete pamuk, tek başına, giyim eşyası imalatında kullanılan bütün öteki hammaddelerin tümünden çok daha büyük bir öneme sahiptir. Serbest ticaretçilerin günlük tüketimde kullanılan ve manüfaktürün en gelişmiş bulunduğu ülkelerde en ucuz bir biçimde üretilen ürünleri dengelemek üzere her sanayi dalındaki birkaç özelliği vurgulamaları gerçekten gülünçtür.

Serbest ticaretçiler bir ulusun başkasının sırtından nasıl zenginleşebileceğini anlayamıyorlarsa, buna şaşmamamız gerek, çünkü bu baylar bir ülke içinde bir sınıfın başka bir sınıfın sırtından kendisini nasıl zenginleştirdiğini de anlamayı reddediyorlar.

Baylar, sanmayın ki ticaret özgürlüğünü eleştirirken himayecilik sistemini savunmak gibi bir niyet taşıyoruz.

Kişi, eski rejimin dostu olmadan da anayasa rejimine düşman olduğunu

ilan edebilir.

Bundan başka, himayeci sistem, belirli bir ülkede sanayi kurmanın, yani ülkeyi dünya pazarına bağımlı duruma getirmenin aracından başka bir şey değildir, ve dünya pazarına bağımlılık sağlandığı andan sonra da serbest ticarete az çok bağımlılık zaten var demektir. Bunun yanında, himayeci sistem, bir ülke içinde özgür rekabeti geliştirmeye yardım eder. Bundan ötürü, burjuvazinin kendisini bir sınıf olarak hissettirmeye başladığı ülkelerde, Almanya'da örneğin, koruyucu gümrükler elde etmek için büyük çabalara giriştiğini görüyoruz. Koruyucu gümrükler burjuvaziye, feodalizme ve mutlakiyet hükümetine karşı silah olarak, kendi güçlerini yoğunlaştırma ve aynı ülke içinde serbest ticareti gerçekleştirme aracı olarak hizmet ederler.

Ama, genel olarak, serbest ticaret sisteminin yıkıcı olmasına karşın, günümüzün himayeci sistemi de tutucudur.

Serbest ticaret sistemi, eski ulusları parçalar ve proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı uç noktasına iter. Tek sözcükle, serbest ticaret sistemi toplumsal devrimi hızlandırır. İşte yalnızca bu devrimci anlamıyla ki, baylar, ben serbest ticarettten yanayım.

Karl MARKS

Emperyalist Sömürü Mekanizması

Emperyalizm, “globalizm” sözcüğünün dünya çapında yaygınlaştırılmasına paralel olarak daha az kullanılmaya başlanılan ve kullanan kişilerin “çağdışı” olmakla suçlandıkları sözcük olmuştur. Bunun doğal uzantısı ise, “glo-balleşen dünya”da, artık emperyalist sömürü, emperyalizme bağımlılık gibi kavramların önemini yitirdiği, tüm dünya ekonomilerinin “karşılıklı bağımlılık” ilişkisi içinde oldukları söylemi olmaktadır.

Bu söylemin en temel “argümanı”, emperyalist olarak adlandırılan ülkelerin de, günümüzde “emperyalizme bağımlı” ülkelere “bağımlı” hale geldikleri ve bu ülkeler olmaksızın varlıklarını sürdüremeyecekleri olmuştur. Ancak iki yıl önce patlak veren “Asya Krizi”yle birlikte “globalizm” yandaşlarının bu temel “argümanı” büyük bir darbe almış ve bazı “ulus-devlet” yönetimlerinde (emperyalizmin yerli işbirlikçilerinin yönetimi) “globeleşmeden uzak durma” düşüncesi ve eğilimi ortaya çıkmıştır.

Bunun üzerine “globalizm” yandaşları yeni bir kılıf peşine düşmüşler ve “global dünyadan kopuş”un “ulus-devlet”e **nelere malolacağın** propagandasını yapmaya başlamışlardır. Ülkemiz somutunda Asaf Savaş Akat, Osman Ulagay gibi “globalist ekonomistler”in son aylarda sürekli işledikleri bu konu, “globalizm”in “gerçekçi bir alternatifi olmadığı”ndan yola çıkarak, “varolan tek alternatifi eskiye dönmek” olduğu önyargısı üzerine oturtulmuştur. Bunlara göre, “globalizm”, “özelleştirme”, “serbest ticaret”, “gümrüklerin kaldırılması” demektir ve bu yönüyle tüm “ulusal” sınırların kaldırılması ve “ulus-devlet”in işlevlerini yitirmesi ve küçülmesi anlamına gelmektedir. Kim ki, “globalizme” karşı çıkarsa, “özelleştirmeye ve serbest ticarete” karşı çık-

mak durumundadır ve bu karşı çıkışlarıyla “devletçiliği ve himayeciliği” savunmak zorundadırlar. Ve “hepimizin de bildiği gibi”, “devletçilik” ve “himayecilik” “çok kötü birşeydir”!

Bu “globalizm” yandaşları arasında “açık sözlü ve gerçekçi olanlar” da vardır. Onlara göre, “globalizm”, bizatihi emperyalizmdir ve bunu “gizlemeye hiç gerek yoktur”! Ama emperyalizm, eski “bildik” emperyalizm olmaktan çıkmıştır, dolayısıyla “emperyalist globalizm” yararlıdır ve insanlara yeni “seçenekler” sunmaktadır. Ve tıpkı diğerleri gibi, bunlar için de “globalizmin alternatifi yoktur”!

Onlar için “globeleşme”, kapalı ekonomileri yıkmaktadır. “Kapalı ekonomiler” ise, az üretilip az tüketilen, halkın sınırlı bir yaşam standartına sahip oldukları “geri” ekonomilerdir. Bu ekonomiler, “globeleşme” ile birlikte dünyanın her yanına yayılan McDonald’ın hamburgerini hiç görmeden, bilmeden ve yiyemeden ölen insanların ülkesine özgüdür; onlar tüm yaşamları boyunca “patates, köfte yemekten” öteye gitmemişlerdir. “Ekonomiden sorumlu” Devlet Bakanı Recep Önal’ın deyişiyle, “*bir ülkenin gelişme seviyesi, Suşi yiyenlerin sayısı ile ölçülür*”!

Bu “globalizm” propagandasında kullanılan tüm sözcükler ve kavramlar “özelleştirme”, “serbest ticaret”, “gümrüklerin kaldırılması”, “kapalı ekonomi”, “karşılıklı bağımlılık” gibi birkaç sihirli kavramın üzerinde yükselmektedir. Pek çok kavramda olduğu gibi, bu kavramların da içleri boşaltılmış ve emperyalizm sözcüğünün “out” olmasıyla birleştirilerek büyük “ekonomistler” ortalıkta dolaşır olmuştur. Serdar Turgut’un “televoleci ekonomistler” olarak “tiye” aldığı bu “globalizm” propagandistlerine bakıldığında, “globeleşme”yle

birlikte “herşey değişmiştir”, dolayısıyla “yeni şeyler söylemek” gerekmektedir.

İşte bu propaganda ortamında, emperyalizmin ne olduğu konusunda hiçbir bilgiye ve düşünceye sahip olmayan birilerine emperyalizmden, emperyalist sömürden, emperyalizmin bunalımlarından söz etmek “eski şeyleri söylüyorlar” kanısı uyandırmaktan başka bir sonuç vermemektedir. Böylesine bir ortamda 100 yıllık emperyalizm olgusunu “başka sözcüklerle” anlatabilmek olanaksız olduğundan, insanlara nasıl aldatıldıklarını, yanıldıklarını anlatmak da olanaksız görünmektedir. Bu olanaksızlık içinde yapılabilen tek şey, bu insanların “başlarına büyük bir felaket gelmesiyle akıllarının başlarına gelmesini beklemek” olmaktadır. Bu ortamda bir kez daha emperyalizmi ve emperyalist sömürü mekanizmasını “eski sözcüklerle” yeniden ve yeniden ortaya koymak kaçınılmazdır.

Emperyalizm, en bilinen ve en “eski sözcüklerle” şöyle tanımlanır: Tekellerin ve mali sermayenin egemenliğini kurduğu; sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı; dünyanın uluslararası tekeller arasında paylaşıldığı ve dünyadaki bütün toprakların, ülkelerin en büyük kapitalist ülkeler arasında bölüşülmesinin tamamlanmış bulunduğu bir gelişme aşamasına ulaşmış **kapitalizmdir**.

Bu tanımlamayı yapan Lenin emperyalizmin bu özelliklerini şöyle açıklar:

1° Üretimde ve sermayede görülen yoğunlaşma öyle yüksek bir gelişme derecesine ulaşmıştır ki, ekonomik yaşamda kesin rol oynayan tekeller ortaya çıkmıştır;

2° Banka sermayesi ile sanayi sermayesi bütünleşmiş ve bu “mali sermaye” temeli üstünde bir mali oligarşi kurulmuştur;

3° Sermaye ihracı, meta ihracından ayrı olarak, özel bir önem kazanmıştır;

4° Dünyayı aralarında bölüşen uluslararası tekelleri kapitalist birlikler kurulmuştur;

5° En büyük kapitalist güçlerce dünyanın toprak bakımından bölüşülmesi tamamlanmıştır.

İşte bu olgularla belirlenen emperyalizm, tekelleri kapitalizm olarak da tanımlanır ve **dünya çapında** bir avuç banka sermayesi ile sanayi sermayesinin bütünleşmesiyle ortaya çıkan mali sermaye tarafından “mali sermaye imparatorluğu kurulması” olarak somutlaşır. Burada ifadesini bulan “dünya çapında” sözcükleri, günümüzde “**global**” sözcüğü ile ifade edilmektedir.

Şüphesiz burada ortaya çıkan en temel soru, “dünya çapında mali sermaye imparatorluğunun kurulmasının anlamı nedir?” ol-

maktadır.

“Globalist ekonomistler”in sözcükleriyle ifade edersek, “dünya çapında mali sermaye imparatorluğu kurulursa *ne olacak yani*”! Hem, sermaye ihracıyla “ülkemize çok miktarda yabancı sermaye gelmiş olmayacak mı?” Böylece “daha fazla yatırım ortaya çıkacak, bu sayede insanlarımız iş bulacak ve daha fazla şeyler alabileceklerdir”!

Ortaya çıkan temel soruyu ve bunun “globalist ekonomistler”in söylemindeki çarpıklığı ortaya koymadan önce şu keskin ortaya konulmuş olmalıdır: Burada ortaya çıkan soru, günümüzde ortaya çıkan bir soru değildir. Bu sorunun tarihi, emperyalizmin ortaya çıkışına dayanır, yani yüzyıllık bir geçmişe sahiptir. Bu nedenle, bugün “olsa ne olacak yani” gibisinden demagojik söylem, “bugüne kadar ne olduğu”nun ortaya konulmasını gerektirir. Eğer, bugüne kadar, dünya çapında mali sermayenin egemenliği, insanlara ve insanlığa “olumlu” katkılarda bulunmuş ve “olumlu” sonuçlar ortaya çıkarmışsa, elbette söylenebilecek fazlaca bir şey yoktur ve herkesin “globalleşme yandaşı” olması gerekir. Ama 20. yüzyılın tarihi mali sermayenin egemenliğinin sonuçlarının tam tersi olduğunu ortaya koymuştur.

Öncelikle “mali sermaye egemenliği”nin ne olduğu bilinmek zorundadır.

Yukarda da ortaya koyduğumuz gibi, “mali sermaye” (finans-kapital), banka sermayesi ile sanayi sermayesinin bütünleşmesiyle ortaya çıkmıştır. Emperyalist aşamadan önceki kapitalist dönemde (ki buna “serbest rekabetçi kapitalizm” denilmektedir), banka sermayesi, **faiz** getiren sermaye olarak sanayi sermayesinin yanında yer alır. Sanayici kapitalist, **faiz** karşılığında banka sermayesinden (finans kuruluşları) kredi alarak üretimini sürdürür ya da genişletir. Bu işlemlerde bankalar, salt parasal işlemler yapan aracı kuruluşlar durumundadır. Bu yönüyle, feodal dönemin **tefecisi** sermayesinin kapitalizm koşullarındaki devamı gibidirler.

Lenin bankaların bu dönemde ekonomideki yerini ve rolünü şöyle ifade etmektedir:

“Bankaların ilk ve temel görevi, ödemelerde aracılık hizmeti görmektir. Bu yolla, etkin olmayan para sermayeyi etkin sermayeye, yani kâr sağlayan sermayeye dönüştürürler; her çeşit para gelirlerini toplayarak, bunları, kapitalist sınıfın emrine verirler.” [1]

[1] Lenin, *Emperyalizm*, s: 38, Sol Yay., Beşinci Baskı

Bir başka deyişle, banka sermayesi, bankalara şu ya da bu nedenle yatırılan paraları (**mevduatlar**) toplayan ve bunları belli bir faiz karşılığında sanayici kapitaliste veren aracı kuruluşlardır. Böylece banka sermayesi, yerine getirdiği bu işleve karşılık olarak aldığı faizlerle kazanç sağlar. Bu nedenden dolayı, bankalar kazançlarını artırmak için **daha fazla mevduat toplamak** ve **daha yüksek faiz oranlarıyla** kredi vermek durumundadırlar. Bir bankanın “kredi verme gücü”, onun toplamış olduğu mevduat tarafından belirlenir. Büyük mevduatlar toplayan bankalar, sanayici kapitaliste daha büyük miktarlarda kredi vererek, daha fazla faiz geliri elde ederler.

Zaman içinde sanayinin gelişmesi (kapitalizmin gelişmesi), sanayici kapitalistlerin daha fazla kredi talebini ortaya çıkarmıştır. Kredi talebindeki miktar ve hacim olarak meydana gelen artış, bankalar arasında mevduat toplama yarışını hızlandırmıştır. Bu dönemde, hemen tüm bankalar “küçük tasarruf sahipleri”nin paralarını kendilerine çekebilmek için kıyasıya bir rekabete girerler. “Küçük mevduat hesapları”na ödenen yıllık faizleri yükseltmekten, mevduat sahiplerine “hediye” vermeye kadar (ki bunun günümüzdeki karşılığı “promosyon”dur) her araç bu rekabet koşullarında öne geçmektedir.

Bankaların mevduat hesaplarına ödedikleri faiz oranlarındaki her yükseliş, kaçınılmaz olarak sanayici kapitalistin kredi faizlerinin yükselişini beraberinde getirmektedir. Böylece sanayici kapitalist, işçi sınıfından elde etmiş olduğu artı-değerin artan bölümünü yükselen kredi faizi olarak banka sermayesine aktarmak zorunda kalmaktadır. Kredi faizlerinin yükselmesi, kapitalist ekonominin buhrana girdiği dönemlerde, **öncelikle** küçük sanayicilerin “ödeme güçlüğü” içine girmelerine neden olmaktadır. Ve böylece, banka sermayesi ile sanayi sermayesi arasındaki basit ilişki, kapitalist ekonominin kendi gelişim seyriyle, **kapitalist ekonominin çevrimiyle** doğrudan bağlantı içine girer. Bir kez daha kapitalist üretim ilişkilerinin kendi yasaları gündemin ilk sırasına yükselir.

Kapitalist üretim ilişkisinin en temel özelliklerinden birisi, üretimdeki anarşidir. Bu anarşinin temelinde sermayenin sürekli genişleme ve kâr oranını sürekli artırma eğilimi yatar. Bir başka deyişle, kapitalizm koşullarında, sermaye, sürekli olarak kendini genişletmek ve büyütmek için kâr oranını sürekli yükseltmek durumundadır. Bu da, sermayenin sürekli olarak yüksek kâr oranına sahip üretim sektörlerine yönelmesine neden olur. Bu yö-

nelim, kâr oranı dışında hiçbir etmen tarafından sınırlandırılmaz ve engellenemez. Böylece, bir dönem için kâr oranı yüksek olan üretim sektörlerine büyük bir sermaye yatırımı ortaya çıkar. Bu yatırımın sonucunda, bu sektörde üretim artar. Bu üretim artışı, talep tarafından emilemediği bir düzeye ulaştığında ise, aşırı-üretim ortaya çıkar ve bunun sonucu ise aşırı-üretim buhranıdır. Kapitalist ekonominin devrevi (çevrimsel) hareketinin bu evresinde, sanayici kapitalistler ürünlerini satamazlar ve zorunlu olarak bankalara olan kredi borçlarını ve faizlerini ödeyemez hale gelirler. Bunun kaçınılmaz sonucu, sanayici kapitalistin iflas etmesi ve tüm mallarını, haciz yoluyla, kredi aldığı bankaya devretmesi olmaktadır.

Lenin, bu durumu şöyle özetler:

“Bankalar geliştikçe ve az sayıda kurumlar halinde yoğunlaştıkça, mütevazı araçlar olmaktan çıkıp, belli bir ülkenin ya da birçok ülkenin hammadde kaynaklarının ve üretim araçlarının çoğunu, kapitalistlerin ve küçük patronların para sermayelerinin hemen hemen bütünü emirlerinde bulunduran muazzam tekeller haline gelirler.” [8]

Ancak, “bankalar, küçük işletmeleri sadece yutmakla kalmazlar; onların sermayelerine ‘katılarak’, hisse senetlerini satın alarak ya da değiştirerek, kredi sisteminden yararlanarak, onları kendilerine ‘bağlarlar’, teknik deyişle söylesek ‘kendi konsorsiyumları’na sokarlar, yedeklerine alırlar.” [8*] Bankaların “iştirakleri”nin sayısı giderek artar. Anadolu tüccarlarının çok iyi bildikleri gibi, hangi kente banka sayısı artarsa, orada iflaslar çoğalır.

Ve bu andan itibaren, bankalar, yani banka sermayesi, doğrudan sanayi sermayesinin yöneticisi durumuna geçer.

Birden çok üretim alanında “iştirak sahibi” haline gelen ve giderek birden çok ülkede “iştirakler” kazanan banka sermayesinin artan yoğunlaşması ve merkezileşmesi, bütün kapitalist toplumun sanayi ve ticari işlemlerini kendi istemlerine bağlı hale getirir. Lenin’in deyişle, banka sermayesi, bu andan itibaren, kapitalist toplumun “*kaderini tam anlamıyla elinde tutar*”.

Banka sermayesi ile sanayi sermayesinin bu bütünleşmesiyle ortaya çıkan mali sermayenin diğer büyük kâr kaynağını Lenin şöyle

[8] Lenin, *Emperyalizm*, s: 38, Sol Yay., Beşinci Baskı

[8*] Lenin, *Emperyalizm*, s: 40, Sol Yay., Beşinci Baskı

ortaya koymaktadır:

“Büyük gelişme halindeki kentlerin çevresinde bulunan topraklar üzerine yapılan spekülasyonlar da mali sermaye için son derece kazançlı bir işlem olmaktadır. Bankalar tekeli, burada, **toprak rantı ve ulaştırma yolları tekelleri ile kaynaşır**; çünkü fiyatların yükseldiği ve toprağın büyük kârlarla satılması olanağı vb. özellikle kentin merkeziyle rahat ve kolay ulaştırma düzenine bağlıdır; bu ulaştırma bağlantısı da, holding sistemi ve müdürler arasındaki mevki paylaşılması yoluyla sözkonusu bankalara bağlı şirketlerin elindedir.” [**] (abç)

Emperyalizmin en temel özelliklerinden birisi olan **sermaye ihracı**, banka sermayesindeki yoğunlaşma ve merkezileşmenin büyük boyutlara ulaştığı bir evrede, para sermayenin uluslararasılaşması olarak ortaya çıkmıştır. Burjuva ekonomistlerinin “yabancı sermaye” adını verdikleri bu sermaye ihracı, kendi ülkesinde tüm sanayi ve ticari işlemleri kendi istemlerine bağımlı hale getirmiş olan banka sermayesinin (ki büyük “iştirakleri”yle sanayi sermayesiyle bütünleşerek mali-sermaye haline gelmiştir) dünyanın diğer yerlerindeki sanayi ve ticari işlemleri de kendi istemlerine bağımlı hale getirir. İşte bu aşamadan sonradır ki, “ulus-devlet” sınırları içinde süregiden kapitalist sömürü, “ulus-devlet” sınırlarını aşarak uluslararasılaşır. Artık dünyanın dört bucağında faaliyet yürüten mali-sermaye ve bu sermayenin istemlerine, çıkarlarına bağımlı sanayi ve ticari faaliyet gündemdedir. **Emperyalizm**, bu durumun ve faaliyetin bütünsel ifadesidir.

“Serbest rekabetin tam olarak hüküm sürdüğü eski kapitalizmin ayırddici niteliği *meta* ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü bugünkü kapitalizmin ayırddici niteliği ise, *sermaye* ihracıdır.

Kapitalizm, emek-gücünün kendisinin meta haline geldiği, gelişmesinin en yüksek aşamasındaki meta üretimidir. Ulusal ve özellikle uluslararası değişimlerin artması, kapitalizmin belirgin çizgilerinden biridir. İşletmelerin, sanayilerin ve farklı ülkelerin, eşit olmayan ve kesintili gelişmeler içinde oluşu, kapitalist rejimde, kaçınılmazdır. İlk kapitalist ülke olan İngiltere, 19. yüzyılın

ortalarna doğru serbest ticareti kabul ederek, ‘bütün dünyanın atölyesi’ olmak, bütün ülkelere, aldığı hammadde karşılığında mamul eşya vermek iddiasındaydı. Ancak İngiltere, 19. yüzyılın son çeyreğinde, bu tekel durumunu yitirmeye başlamıştır; çünkü kendilerini ‘koruyucu’ gümrük tarifeleriyle savunan diğer ülkeler de gelişerek, bağımsız kapitalist ülkeler haline gelmiştir. 19. yüzyılın eşğinde ayrı bir tekel türünün kurulduğu görülüyor: ilkin, bütün gelişmiş kapitalist ülkelerde tekelci kapitalist birleşmeler; sonra, sermaye birikimi dev ölçülere ulaşmış çok zengin bazı ülkelerin kurduğu tekel durumu. Böylece ilerlemiş ülkelerde muazzam bir ‘sermaye fazlası’ meydana gelmiş bulunuyor.” [***]

Günümüzde Lenin’in ortaya koyduğu bu gelişme ve bunun sonucu olarak “zengin ülkelerde” ortaya çıkan **sermaye fazlası** olağanüstü boyutlara ulaşmıştır. Ve tüm “globalizm” propagandasının ardında yatan gerçek de bu olağanüstü boyutlara ulaşmış olan sermaye fazlasının yüksek kâr sağlayacak alanlara ihtiyaç duymasıdır.

“Kapitalizm, kapitalizm olarak kaldıkça, sermaye fazlası, belli bir ülkede yığınların yaşam düzeyini yükseltmeye değil -çünkü bu durumda kapitalistlerin kazançlarında bir azalma sözkonusudur-, dış ülkelere, geri kalmış ülkelere sermaye ihracı yoluyla, bu kârları arttırmaya yönelir.” [****]

İşte emperyalist sömürüyü gizlemeyi hedefleyen tüm “globalleşme” propagandasının odak noktası burada bulunmaktadır. Bütün sorun, emperyalist ülkelerin “sermaye fazlası”nın geri-bıraktınmış ülkelere ihraç edilmesiyle (yatırım), bu ülkelerin gelişip-gelişmediğidir. Bir başka deyişle, “globalizm”in demagojisi, emperyalist sermaye ihracının bir **sömürü ilişkisi** oluşturmayıp, yani bu ülkelerin geri kalmalarının nedeni olmayıp, ihraç edilen ülkelerin **“kalkınmasına”** katkıda buldukları iddiasıdır.

Mali-sermayenin dünya çapındaki egemenliğinin ana unsuru, **hammadde kaynaklarına elkonulmasıdır**. Sermaye ihracının temel hedefi olan dünya çapındaki (“global ölçekte”) hammadde kaynaklarının denetime alınması, doğrudan kapitalist üretimin niteli-

[**] Lenin, *Emperyalizm*, s: 68, Sol Yay., Beşinci Baskı

[***] Lenin, *Emperyalizm*, s: 75, Sol Yay., Beşinci Baskı

ğiyle bağlantılıdır.

Kapitalist üretimin temel amacı, artı-değer üretimidir. Bir başka boyuttan ifade edersek, kâr için üretimdir. Dolayısıyla sermayenin çıkış ve varış noktası kârdır. Kâr ise, sıradan sözcüklerle ifade edersek, üretim maliyetleri ile üretim gelirleri arasındaki fazlalıktır. Kapitalist açısından asıl olan kâr miktarı değil, kâr oranıdır. Bu da, yatırılan sermayenin elde edilen kâr miktarına bölünmesiyle belirlenir. Kapitalist kâr, ister miktar olarak, ister oran olarak alınsın, her iki durumda da üretim maliyeti ile belirlenen bir ağırlığa sahiptir. Kapitalist ekonomistlerin diliyle ifade edersek, üretim maliyeti, üretim sürecinde tüketilen sermaye miktarına eşittir ve fabrikanın inşa giderlerinden alınan makinelerin fiyatına, işçilere ödenen ücretten hammaddeye ödenen paraya kadar bir dizi unsurdan oluşur. Bu unsurlar içinde **işçi ücretleri ile hammadde fiyatları** üretim maliyetini birincil dereceden belirleyen unsurlardır ve her ikisinde **düşük olması**, üretim maliyetini azalttığı gibi, kâr oranını da yükseltir. Bu nedenle, **her zaman** kapitalist açısından, işçi ücretleri ile hammadde fiyatlarının düşük tutulması ya da düşük olması, kendi sermayesinin büyümesi açısından birincil koşuldur. İşte emperyalist ülkelerdeki sermaye fazlası, **bu amaçla** ihraç edilir.

İşçi ücretlerinin düşük ve hammadde fiyatlarının ucuz olmasını amaçlayan bir sermaye için, gerek işçilerin yaşam düzeyleri, gerekse hammadde sahibi ülkenin zenginliği hiçbir değere sahip değildir. Bütün amaç, sermayenin kârını ve kâr oranını olabildiğince yükseltmek olduğundan, bu “değersizlik”, sermaye sahibinin **kişisel** “arzusu” ya da “amacı” olarak **öznel değil, nesnel**dir. Ortaya çıkan sömürü, işte bu kapitalizmin nesnel yasasının bir sonucudur.

Kapitalizmin insan iradesinden, bilincinden bağımsız olan bu nesnel yasasına rağmen, bazı emperyalizmin (ya da günümüzde “globalizmin”) küçük-burjuva eleştirmenleri, “kapitalizm, bugün her yerde sanayiye göre çok geri kalmış olan tarımı geliştirebilseydi; baş döndürücü teknik ilerlemeye karşın, her yerde aç ve yokluk içinde bulunan halk kitlelerinin yaşam düzeyini yükseltebilseydi, bir sermaye fazlası sorunu olmayacaktı” diyebilmişlerdir.^[1]

Marks'ın *Kapital*'de tüm yönleriyle ve boyutlarıyla ortaya koyduğu kapitalist üretim

sürecinin nesnel yasaları varolduğu sürece, bu küçük-burjuva eleştiriler “iyiniyetten” öte bir değere sahip değildir.

Kapitalizmin nesnel yasaları *Kapital* başta olmak üzere bir dizi Marksist-Leninist yapıtta ortaya konulmuş olduğu için, burada ülkemiz somutundan bir örnek vermekle yetineceğiz.

Son haftalarda ülkemiz ekonomisi açısından gündemdeki en önemli sorun, hiç şüphesiz “enerji darboğazı”dır. Bilindiği gibi, giderek azalan sanayi üretimine rağmen, mevcut enerji kaynaklarının “yetersizliği” karşısında “enerji tasarrufuna gidileceği” ve bunun için “bir dizi tedbir alınacağı” hükümet tarafından açıklanmıştır. Bu tedbirlerden biri, konutlarda 4 saatten az olmamak üzere “elektrik kesintileri”ne gidilmesi olarak açıklanırken, ikinci “tedbir olarak” İskenderun Demir-Çelik Fabrikası, Seydişehir Alimünyum Fabrikası, Karabük Demir-Çelik Fabrikası başta olmak üzere bazı KİT'lerde üretimin durdurulacağı bildirilmiştir.

Olayları televizyon haberlerinden de olsa izleyen herkesin bildiği gibi, sorun hiç de enerji “açığı” değildir. Daha on ay önce büyük gösterişle Bakü-Ceyhan boru hattının inşasına ilişkin anlaşma imzalanmışken, Rusya ile “Mavi Akım” projesi görüşmeleri sürürülürken, Türkmenistan doğal gazına ilişkin anlaşmalar kamuoyuna yansıtılırken, tüm “medya”nın Türkiye'ye her yerden enerji satmak isteyenler olduğunun propagandasını yaptıkları bir dönemde, birden bire (“barajlardaki su seviyesi düştüğünden”) “enerji açığı” ve “elektrik kesintileri” manşetlere çıkmaya başlamıştır. Tıpkı Akkuyu Nükleer Santral inşasına ilişkin ihalenin açılacağı ilan edildiği günlerin arifesinde elektrik kesintilerinin başlatılması gibi.

Butün bu gelişmeler içinde ortaya çıkan tek gerçek, ülkemizde “enerji üretimi” alanında büyük bir rekabetin yaşandığıdır. Petrole dayalı elektrik santralleri üreticisi tekellerden, doğal gaz çevrimli santral üreticisi tekellere ve nükleer santral tekellerine kadar bir dizi tekel bunun içinde yer almaktadır. Ve bu değişik enerji kaynakları üreticisi tekeller, ayrıca kendi içlerinde de alt çıkar gruplarına ayrılmaktadır. Kimisi Rusya'dan doğal gaz alımıyla ilgiliyken, kimileri Türkmenistan doğal gazıyla ilgilidir. Ve her bir tekelin “ulus-devlet”i, kendi tekelinin, Türkiye'deki büyük enerji yatırımları ihalesini alması için devreye girmişlerdir. İşte bu tekeller arasındaki “enerji üretimi”ndeki kıyasıya rekabetin nasıl sonuçlanacağı belirginleşmemişse de, ilk sonucu İskenderun ve Karabük Demir-Çelik ile Seydişehir Alimünyum fabrikasının “geçici olarak

^[1] Lenin, *Emperyalizm*, s: 75, Sol Yay., Beşinci Baskı

kapatılması” ve evlerde 4 saatten az olmamak üzere elektrik kesintisi olmuştur. Bu durumun bir sonucu İskenderun, Karabük ve Seydişehir’de 20.000’i aşkın işçinin **işsiz kalması** iken, diğer bir sonucu hiçbir **alıcı çıkmadığı için “özelleştirilemeyen”** bu üç kentteki KİT’lerin fiilen kapatılması olmaktadır. Tabii, bu elektrik kesintilerinin cep telefonları sisteminin kullanımını günde 4 saat engelleyerek “hazır kart” sahiplerinin “özgürlüklerini” ve “sınırsız internet olanakları”yla “internet eğlencesi”ne yönlendirenleri nasıl etkileyeceği bizleri ilgilendirmemektedir.

Elbetteki, bu “enerji tasarrufu” döneminde de “kazanlar” olmaktadır. Tıpkı Marmara depremi sonrasında “geçici konut-kalıcı konut” tartışmalarıyla prefabrik konut üreten şirketlerin “kazançlı” çıkmaları gibi, “mobil santral” üreticileri bu tekeller arası rekabet ortamında kısa dönemde “kazançlı” çıkmışlardır. (İşin en ilginç yanı, gerek deprem konutlarında, gerekse “mobil santraller”de “işbitiriciler” MHP’li faşist “işadamları” olmaktadır.)

Görüldüğü gibi, ülkemiz somutunda salt enerji alanında ortaya çıktığı gibi, emperyalist tekellerin hammadde kaynakları üzerindeki egemenliği, halk kitlelerinin yaşam düzeyleriyle ve hatta bizzat günlük yaşamlarıyla hiçbir ilişkisi olmamaktadır. “Enerji tasarrufu” paravanası arkasında İskenderun, Karabük ve Seydişehir’deki demir-çelik ve alimünyum fabrikalarının kapatılması, bir yandan binlerce kişiyi işsiz bırakırken, diğer yandan demir-çelik ve alimünyumun dışardan ithal edilmesi sonucunu doğurmaktadır. İthalat ile ihracat arasındaki farkın (dış ticaret açığı) 10 milyar doları geçtiği bir dönemde, demir-çelik ve alimünyumda dışa bağımlı hale gelmesi daha fazla ithalat ve açık anlamına gelmektedir. Bu ise, dış borçlanmanın artması ve dış borç faiz oranlarının yükselmesi demektir. Bunun sonucu ise, uluslararası tekellerin belirlediği fiyattan ihraç edilebilir tüm ülke içi ürünlerin ihraç edilmesi ve buradan elde edilen gelirlerin dış borçların ana para ve faiz ödemeleri için kullanılmasıdır. Böylece “devlet”, IMF’yle yaptığı anlaşmaya uygun olarak, 2001 yılında “sabit bütçe”yi uygulamaya sokarak, 2000 yılı sonu itibarıyla enflasyonun %50’ler seviyesinde olacağı öngörülen bir ülkede, 2000 yılındaki bütçe büyüklüğüyle 2001 yılında halka “mal ve hizmet” götürecektir. Bunun anlamı ise, 2000 yılındaki tüm “devlet mal ve hizmetleri”nin %50 azaltılacağıdır. Bir başka deyişle, 2001 yılında Türkiye’de “devlet” %50 küçülecek, hertürlü devlet hizmeti (adli, sosyal, kültürel, eğitimsel vb.) %50 azala-

caktır. Dolayısıyla “devlet”, enerji açığını kapatabilmek için yatırım yapamayacağından, bu yatırımlar “yap-işlet” formülüyle emperyalist ülkelerdeki “sermaye fazlası” tarafından gerçekleştirilecek ve bu süreç sonunda ülkemizdeki enerji üretimi tümüyle “özelleştirilmiş” olacaktır.

İşte kapitalizmin nesnel yasaları ve bunun sermaye ihracıyla bağlantısı ülkemiz somutunda böylesine açık bir görünüme sahiptir.

Emperyalist sömürü mekanizmasının en önemli unsurlarından birisi, hiç şüphesiz sermaye ihraç edilen ülkenin **dış borçlanmaya** sokulmasıdır. Dış borçlanma, kimi zaman “enerji darboğazı” için yeni yatırımlar amacıyla gerçekleştirilebileceği gibi, kimi zaman “askeri mallar alımı” için yapılabilmektedir. Ancak emperyalist sömürünün en önemli özelliği, dış borçlanmanın, borçlanan ülkenin kendisinin belirlediği ihtiyaçlar için değil, borç veren ülkenin ihtiyaçları için yapılmasıdır. Bu da, kaçınılmaz olarak, borçlanan ülkenin tüm **ekonomik dengelerinin** ülke **içinde** değil, ülke **dışında**, yani emperyalist metropollerde oluşması demektir.

Bizim gibi geri-bıraktırlmış ülkelerde (IMF dilinde “gelişmekte olan ülkeler”) kapitalizm, tümüyle **emperyalist ülkelerin ihtiyaçlarına ve istemlerine uygun olarak** geliştirilmiştir. Bu konuda dış borçlanma en önemli araç durumundadır.

Lenin, emperyalist dönemdeki dış borçlanma biçimini şöyle anlatmaktadır:

“En fazla rastlanan şekil, alınan borcun bir kısmının borç veren ülkelere yapılacak satın almalara, özellikle savaş araçları ya da gemi alımlarına harcanması koşulunun ileri sürülmesidir. Şu son yirmi yıllık dönemde (1890-1910), Fransa, daha çok bu yola başvurmuştur. Böylece, sermaye ihracı, meta ihracını da harekete geçiren bir araç haline gelmektedir.”^[1]

Emperyalist sömürünün ayrılmaz bir parçasını oluşturan dış borçlanmanın bu uygulanışı, emperyalist sistemin karşı karşıya olduğu ekonomik buhranlara göre değişik bileşimler oluşturur. Ancak bu değişik bileşimlerde, hemen her zaman askeri mal alımı koşulu değişmeden kalmaktadır. Bunun dışındaki koşullar, aşırı-üretim buhranının gelişimine ve bu gelişim sürecinde **hangi sektörleri** daha fazla etkilediğine bağlı olarak değişmektedir. Günümüzde IMF ve Dünya Bankası’nın “pro-

[1] Lenin, *Emperyalizm*, s: 78-9, Sol Yay., Beşinci Baskı

je kredileri” olarak ifade edilen bu dış borçlanma biçimi, her zaman emperyalist ülke metalarnının geri-bıraktınlmış ülkelere ihracına eşlik etmiştir.

Meta ihracını da harekete geçiren bir araç olarak dış borçlanma, “globalizm” söylemi içinde, emperyalist ülkelerin tüketim mallarına yönelik bir talebin yaratılmasıyla bağlantılı hale getirilmiştir. Özellikle 1990 sonrasında yaygınlaşınlan bu uygulama, geri-bıraktınlmış ülkelerde yoğun ve yaygın bir “promosyon” ve reklam kampanyaları ile yeni bir tüketici kitlesi yaratmak ve bunların yaratacağı talebi karşılamak üzere emperyalist ülke tekellerinin mallarının ithalini sağlamak şeklindedir. Bu uygulamada reklam filmleri, “bilbordlar”, televizyon programları, çekilişler vb. propagan-da araçları harekete geçirilmektedir. Bunlar aracılığıyla yaratılan talebi karşılamak üzere yapılan ithalatlar, kaçınılmaz olarak dış ödemeler dengesindeki açığı büyüterek dış borçlanmaya olan ihtiyacı artırmaktadır. Dış borçlanmaya olan ihtiyacın artması ise, aynı zamanda, dış borçların faiz oranlarının yükselmesine neden olmaktadır.

Ülkemiz somutunda, 1984 yılında renkli televizyon yayınlarına geçiş, 1992’den sonra pop ve arabesk “sanatçı patlaması”, emperyalist ülke metalarna (renkli televizyon ve müzik seti) yönelik büyük talep ortaya çıkarmıştır. Ekonomik verilere bakıldığında, bu tarihler,

emperyalist ülkeler ekonomilerinde buhran belirtilerinin yoğunlaştığı ve tüketim malları sektöründeki üretim fazlasına dayalı bir durğunluğun başladığı tarihlerdir.

Sözün özü, emperyalist sömürü mekanizması, 20. yüzyılın başından günümüze kadar bağımlı ülkelere emperyalist ülkelere yönelik kâr transferinden başka bir sonuç vermemiştir. Emperyalizme olan bağımlılık, ülke içi sermaye birikimini engellediğinden, milli denilebilecek bir burjuvazinin de ortaya çıkmasını engellemiş ve sanayisinden ticaretine kadar emperyalizme bağımlı bir ekonomik yapı ve bunun yürütücüsü işbirlikçi bir burjuva tabakası yaratmıştır. Bu çarpık ve dışa bağımlı ilişkinin siyasal sonucu ise, siyasal yönetimin işbirlikçi burjuvazinin denetimine girmesi ve bunların oluşturduğu oligarşik yönetimin egemen olmasıdır. Oligarşik yönetim ise, temel olarak emperyalist sömürü mekanizmasının korunması ve geliştirilmesi işlevine sahip olduğundan, her türden demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlandırıldığı, mevcut düzene karşı her hareketin zor ve baskı yöntemleriyle bastırılmaya çalışıldığı bir dikta yönetimidir. Bu nedenden dolayı, ülkenin demokratikleştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin varedilmesinin yolu, oligarşik yönetimin yıkılmasından; oligarşik yönetimin yıkılması ise, emperyalist sömürü mekanizmasının kırılmasından geçmektedir.

12 Eylül

Ülkemizin son 40 yıllık tarihi, devrim ile karşı-devrim arasındaki mücadelenin tarihi olmuştur. Bu tarihsel süreçte, yükselen devrim mücadelesi karşısında emperyalizm ve oligarşinin karşı-devrimci hareketi, her zaman askeri darbeyle tamamlanmıştır. 12 Mart 1971 askeri müdahalesinden 12 Eylül 1980 askeri darbesine kadar geçen zaman diliminde devrimci mücadelenin **ülke çapında** gelişmesi ve yükselmesi, aynı zamanda 12 Eylül askeri darbesinin uygulamalarının boyutlarını belirlemiştir. 12 Eylül askeri darbesinin izlerinin ülke çapında ve her alanda 20 yıldır varlığını sürdürmesinin nedenleri de bu uygulamalarda ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik alanda 24 Ocak 1980 Kararları'nın "tam ve kesin" olarak uygulamaya sokulduğu 12 Eylül dönemi, ülke tarihinin en geniş ve kitlesel pasifikasyon ve depolitizasyon uygulamalarına sahne olmuştur. Devrimci örgütlere ve kitleye yönelik askeri terör, devrimci, ilerici, solcu olarak görülen **herşeye** karşı bir terör olarak ortaya çıkmıştır.

Askeri darbenin ilk aylarında doğrudan devrimcilere ve devrimci örgütlere yönelik olarak yürütülen şiddet ve baskı, giderek devrim mücadelesinin hedeflediği yeni toplumsal düzene ilişkin her türlü izin ortadan kaldırılmasına yönelmiştir. DİSK'ten Türk Dil Kurumu'na kadar uzanan bir dizi uygulama, devrimciliği, ilericiliği ya da solculuğu **temsil eden herşeyin** şiddet ve baskıyla yüzyüze olduğu ve olacağı yargısının kitlelere yerleştirilmesine hizmet etmiştir.

3 Milyon kişinin soruşturmadan geçirildiği, 650 bin kişinin gözaltına alındığı 12 Eylül terör döneminde bireylere yönelik şiddet ve baskı, toplumsal alanda sola ilişkin her türden düşünce, istem, özlem, davranış biçimi,

değer yargısı vb.'nin yokedilmesine yönelik bir şiddet ve baskıya dönüştürülmüştür.

Devrimci mücadeleyle şu ya da bu düzeyde ilişkisi olan herkes, 12 Eylül sürecinde karşı karşıya bırakıldığı şiddet ve baskı ortamında, o güne kadar inandığı, düşündüğü şeyleri **inkar etmek**, bireysel yaşamında düşüncelerine ilişkin her türlü davranıştan, kuraldan **vazgeçmek** durumuna itilmişlerdir. Ve 12 Eylül yönetimi burada da durmayarak, bireylerden **günlük yaşantısındaki** her türlü ilerici, solcu davranış biçimlerini terk etmesini de bir koşul olarak ortaya koymuştur. Gözaltına alınıp bırakılan her birey, kendisine bir iş bulmak, askerliğini yapmak ve evlenmek olarak tanımlanan üç koşulu yerine getirmeye zorlanmıştır. Bu koşulları yerine getiren bireylere, bir süre sonra (okullarda din derslerinin zorunlu hale getirilmesine paralel olarak) yeni bir koşul daha getirilmiştir: namaz kılmak ve oruç tutmak.

Böylece 12 Eylül askeri yönetimi, 1980 öncesinde kendisine devrimci diyen bireylere mevcut düzenin içinde yaşama olanağı tanıyan, aynı zamanda onların devrimcilikle ilgili **her türden değeri** çığnemelerini zorunlu hale getirmiştir. Bunun sonucu ise, her türden devrimci değer, **bizzat** devrimcilik yapmış kişiler tarafından ayaklar altına alınması, değersizleştirilmesi, yozlaştırılması olmuştur.

Bu uygulamanın toplumsal ölçekteki sonucu ise, **kitlelerin, şiddet ve baskı karşısında kendi değerlerini terkederek, onları değersizleştiren "sol"culardan uzaklaşması ve devrimcilere olan güvenini yitirmesi** olmuştur.

Meyhanelerde, birahanelerde toplaşan "eski solcular"ın devrimci değerleri bu terkedişleri karşısında toplumun gösterdiği tepki, aynı

zamanda onların tecrit olmalarına da neden olmuştur. Ancak bunların tecrit oluşu, bireyselliklerinin ötesinde siyasal sonuçlar doğurmuş ve açık biçimde kitlelerin devrimci hareketten uzaklaşmaları ve karşı bir konuma geçmeleriyle somutlaşmıştır.

İşte toplumsal ölçekte tecrit olan bu eski “solcular”, 1993 sonrasında T. Özal’ın “yeni” politikalarıyla toplumun üstünde, “elit” bir konuma yükseltilmişlerdir. T. Özal’ın ağzından düşürmediği “transformasyon” politikalarıyla, askeri yönetimin şiddet ve baskı yöntemleriyle devrimci düşüncelerden ve değerlerden kopartılan ve bunlara karşı bir yaşama sokulan “eski solcular” **yeni kuşakların biçimlendirilmesi için** basın-yayın alanında “iş” sahibi haline getirilmişlerdir.

1984’den itibaren Sovyetler Birliği’nde Gorbaçov’la birlikte başlatılan “perestroyka” ve “glasnost” politikaları, eski “solcular”ın yeni “iş”lerinde kendilerine “sol” bir görünüm verebilmeleri için uygun bir ortam yaratmıştır. Gorbaçov söylemiyle piyasaya sürülen bu eski “solcular”ın **tek amacı**, devrimci düşüncenin, ideolojinin ve değerlerin yozlaştırılması, değersizleştirilmesi ve güvenilmez hale getirilmesi olmuştur.

1986 yılında T. Özal tarafından çıkartılan ceza indirimi yasası, bu kesimlerin gösterdikleri başanın bir ödülü olarak ortaya çıkmıştır.

Ekonomik konularda Asaf Savaş Akat, Osman Ulagay, İlhan Tekeli vs. yanında, ideolojik konularda Murat Belge, Halil Berktaş, vs.; basın-yayın alanında Hasan Cemal, Belge Yayınları, İletişim Yayınları yeni kuşakların ideolojileştirilmeleri ve depolitizasyonu için oligarşinin en gözde militanları haline gelmişlerdir. “Sivil toplumculuk” söylemiyle sürdürülen ideolojik yozlaştırma faaliyetleri, “ithalatın liberalizasyonu” uygulamalarıyla birleşerek yeni bir tüketici kuşağın yaratılmasına yöneltilmiştir. Murat Belge’nin deyişiyle, yeni kuşaklar “soyut bir gelecek uğruna somut bugünden vazgeçme” kavrayışına ulaştırılmıştır.

Gorbaçov’un “perestroyka” söylemiyle birlikte ortaya çıkan küçük-burjuva aydınlarının Marksist-Leninistlerden çok daha “üretken” olduklarına ilişkin savlar, böyle bir ortamda gözle görülmez bir etkiye sahip olmuştur.

Küçük-burjuva aydınlarının Marksizm-Leninizme “yeniden kazanılması” söylemiyle ortaya atılan bu savın ana unsuru, küçük-burjuva aydınlarının ideolojik ve politik düşünce “ürünleri”nin kesinkes Marksist-Leninist evrensel tezlerle değerlendirilmeksizin kabul edilmesidir. Böylece küçük-burjuva aydınlarının her türden bireysel düşünceleri, Marks-

ist-Leninist ölçülerle değerlendirilmeden benimsenecektir. Bunun somut görünümü ise, “sol düşünceler”in Marksist-Leninist klasiklerden **alıntı yapılmaksızın** ortaya konulması olmuştur.

Ve yine yıllar sonra Murat Belge bu somutluğu şöyle itiraf eder:

“... Fakat zaman içinde kendiliğinden alıntı yapmamaya başladım. Daha sonra bunu düşündüm. Sanıyorum bu düşünce dünyasıyla daha sahici ilişkiler kurmanın sonucuydu. Mecbur muyum? Ben böyle düşünüyorum... Marx da benim gibi düşünüyordu demem neden gerekir? Allah Allah, düşünmeyiversin.” [1]

Murat Belge’nin sözlerinde açık biçimde ifade edildiği gibi, sol adına ortaya konulan düşüncelerin Marksizm-Leninizmle ilişkisinin kopartılması, ama öte yandan “sol” görünüm altında, “solcu” olarak aynı düşüncelerin piyasaya sürülmesi 12 Eylül döneminin sola bıraktığı en olumsuz miras olmuştur.

Şüphesiz hiç kimsenin kendi düşüncelerinin geçerliliğini Marksizm-Leninizmle ölçmesi ya da değerlendirmesi diye bir koşul söz konusu değildir. Ancak burada söz konusu olan kendisini Marksist-Leninist olarak sunan ya da tanımlayanların kendi düşüncelerini hiçbir ölçüte sahip olmaksızın ortaya koymalarıdır. Elbette, Murat Belge gibilerinin Marks gibi düşünceleri ya da Marks’ın düşüncelerini kabul etmeleri beklenemez. Marksizm-Leninizmin ustalarının düşüncelerini kabul etmek kişinin Marksist-Leninist olması için gerekli ölçüttür. Bunu kabul etmeyenlerin Marksist-Leninist olmalarından sözedilemeyeceği gibi, bunların Marksist-Leninist hareket içinde de yerleri yoktur. [2]

İşte bu yalın gerçek, 1984 sonrasında solda yaygınlaştırılan “alıntı yapmama” modasının yaratmış olduğu hava içinde bir yana konulmuştur.

Bu olgunun diğer bir yansıması ise, sol örgütlerin “ben yazdım oldu” mantığı ile Mark-

[1] Birikim, s: 100, s 42, Ağustos 1997

[2] Yukardaki alıntıda M. Belge, **Marks’ın** kendisi gibi düşündüğünü göstermek zorunda olmadığını söylemektedir. Marksistler “Marks gibi” düşünmek durumdadırlar. Ancak akli başında hiç kimse Marks için “benim gibi düşünmeyiversin” diye bir söz söyleyemez. Sözün doğru ifadesi “ben Marks gibi düşünmüyorum”dur. M. Belge, Marksist-Leninist klâsiklerden alıntı yapılmaksızın kendisinin Marksizm-Leninizmden ayrıldığını ifade etmekle yetinmeyip, kavram kargaşası yaratarak, çarpık bir kafa yapısının propagandasını yapmayı sürdürmektedir.

sizm-Leninizmle hiçbir ilişkisi olmayan, tam tersine Marksizm-Leninizmle temelden çelişen görüşleri ve belirlemeleri kendi yayınlarında ortaya koymaları olmuştur. Kalem “tutanı”yla değil, üretilmesiyle kolektif bir faaliyet olan örgütsel yazın, giderek, bireylerin kendi adlarıyla yayınlanan bireysel yazılara dönüşmüştür. Böylece Yalçın Küçük gibi, kendi yazdıklarını okumayan kişiler solda itibar sahibi olurken, alıntısız yazılar birer düşünce ürünü olarak değerli kılınmıştır. Yazılı hale getirilen düşüncenin kendisinden çok, yazıyı kalem alanı öne çıkartan bu olgu, kaçınılmaz olarak **insanlık tarihinin en birleşik, kolektif ve örgütlü faaliyetini**, yani devrimci faaliyeti bireysel faaliyet görünümüne sokmuştur.

Solda ortaya çıkartılan ideolojisizleşmeyle birlikte gelişen bireyselleşme olgusu, devrimci örgütlerin 12 Eylül askeri darbesi koşullarında karşı karşıya kaldıkları imha operasyonlarıyla birleşerek, örgütlerden kaçışı ve kopuşu genel bir olgu durumuna getirmiştir.

Devrimci örgütleri, devrimci ideolojiyi, devrimci değerleri, şiddet ve baskıyla da olsa reddeden, onları değersizleştiren ve giderek bireyselleşen bireylerin yaşama “hakkı”na sahip oldukları bir kez kabul ettirildikten sonra, sıra T. Özal’ın “transformasyon”unun “adam satın alma” uygulamalarına gelmiştir. 1990'lara gelindiğinde, bireysel düzeyde üniversite öğretim üyelerinden devlet memurlarına kadar pek çok “yasaklı”ya “özel sektör”de iş verilmiştir. Üniversitelerden “solcu” olduğu için atılan ya da ayrılmak zorunda bırakılan profesörler, bu süreçte birer “holding profesörü” haline dönüştürülmüşler ve 1990'ların ortalarından itibaren holding üniversitelerinin “insan kaynağı”nı oluşturmuşlardır. Okullarından atılan “solcu” öğretmenler, önce “özel dersane” öğretmenliğine, oradan da “özel okul” öğretmenliğine terfi etmişlerdir. Hiçbir “diplomasi” olmayanlar ise, “tencere-tava pazarlamacılığı”yla işe başlamışlar ve giderek sigorta şirketlerinin pazarlamacılığına terfi etmişlerdir.

Böylece her yılın 12 Eylül’ü geldiğinde, oligarşinin basın-yayın organlarında bir dizi bireyselleşmiş bireyin 12 Eylül “anı” yayınları olmuştur. Yayınlanan her “anı”, anımsayanın algısıyla sınırlı da olsa, örgütsel faaliyetlerin bir dizi ayrıntısının ortaya konulmasından başka birşey olmasa da, bireyselleşmiş bireylerin karşı karşıya kaldıkları sıkıntılarını, “bozulmuş kimyalarını” ifade etmekten öteye geçmese de, örgüt sözcüğünde ifadesini bulan kolektivizasyonun, birlikteliğin karşısına bireyselliği koymayı daha da pekiştirmeye hizmet etmektedir. Kendilerinin devrim müca-

delesinde, örgütsel faaliyette ne denli “fedakar ve cefakar” olduklarını sergileyen 12 Eylül-zedelerin bireysel “anı”ları, hemen her zaman 12 Eylül döneminde gözaltına alınmış, yıllarca hapishanelerde yatmış 650 bin kişiyi de, içinde yer aldıkları örgüte karşı “vefa”larını da kolayca bir yana bırakabilmektedir.

12 Eylül askeri darbesinden 20 yıl sonra “sol”dan son kalan anılar da “12 Eylül kaçakları” dizisiyle tüketilmiştir. “Örgütün kendisine ne ettiği”ni anlatan “12 Eylül Kaçakları”, kendilerinin örgütlere “ne ettiğini” anımsayamayacak kadar tükendiklerini sergilerken, aynı zamanda 12 Eylül askeri darbesinin yaratmış olduğu bozulmanın, çürümenin, yozlaşmanın en son halkasını da kamuoyunun önüne çıkartarak son misyonlarını da yerine getirmişlerdir. ^[1]

İşte bu ortamda, 12 Eylül askeri darbesinin 20. yılında, faşistlerin kolaylıkla kendilerini askeri darbenin “en büyük mağduru” ve “en büyük düşmanı” gibi sunabilmeleri olanaklı olabilmıştır.

12 Eylül askeri darbesinin 15. yılında *Kurtuluş Cephesi*’nde yapılan değerlendirmenin son bölümü bugün de geçerliliğini korumaktadır:

”Tüm toplumsal gelişmelerde etkili olabilecek kesimlerin, böylesine bozulmaları, çürümeleri ve satın alınmaları, aynı zamanda kendisine çıkış yolu arayan toplumun, kendisine göre en ileri konumdaki insanlara karşı bütünsel bir güvensizliğine neden olmuştur.

[1] Emin Karaca’nın hazırladığı ve serbest gazeteci olarak Milliyet gazetesinde bir kısmını yayınladığı “12 Eylül Kaçakları” dizisinde THKP-C/HDÖ içinde yer almış iki kişinin de “anı”sına yer verilmiştir. Birisi, THKP-C/HDÖ’nin ideolojik ve stratejik görüşlerini ortaya koyan “Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I”ın “yazarı” olmaktan öte ovünecek başka bir şeyi kalmadığını ortaya koyarken; ikincisi, cezaevinden kaçışından sonra Avrupa serüvenini ve bu süreçte karşılaştıklarını anlatmaktadır. Birincisinin THKP-C/HDÖ ile olan tüm örgütsel ilişkisi 1978 yılında kesilmiş, ikincisinin ise örgütsel ilişkisi 1979 yılında kesilmiştir. Örgütsel ilişkisi kesilen bu kişiler, daha sonra örgütün kamuoyunda tanınan adını kullanarak kendilerini sadece “Acilciler” olarak tanımlayan bir oluşum içinde yer almışlardır. Milliyet gazetesinde çıkan Emin Karaca’nın tefrikasında anlattıkları “anı”lar, onların bu ilişkilerine ilişkindir ve kamuoyunda Acilciler olarak tanınan THKP-C/HDÖ ile hiçbir bağlantısı bulunmamaktadır. İkinci kişinin, Avrupa’ya kaçışından sonra “örgütün kendisine ettiği”ne ilişkin söyledikleri, THKP-C/HDÖ’nden ayrıldıktan sonra Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I’ın “yazarı”nın bizzat kurucularından olduğu aynı bir örgütlenmeye ilişkindir ve bugün böyle bir örgütlenme de mevcut değildir.

Devrimcilerin, daha tam deyişle, devrim mücadelesini sürdüren devrimcilerin karşısındaki en büyük engel, işte bu dönüşüm ve satın almalar olmuştur. Maddi olarak en zor koşullar altında sürdürülen bir devrimci mücadele ortamı ile daralmış kitle ilişkileri alanı, bu olguyla birleşerek, devrimcilerin, kitlelerin çıkış yolu olmasını engellemiştir.

İşte aradan geçen 15 yıla rağmen, tüm toplumu, her yönden etkileyen bu süreç bitmemiştir. Bu sürecin bitişi, aynı zamanda devrimci mücadelenin yükselişi demek olacaktır. Devrimci mücadelenin yükselişi, aynı zamanda halk kitlelerinin yarınlara duyacakları

güvenle bütünleşecektir. Böyle bir süreç, tüm toplumun, tüm zamanların pisliklerinden arınması için gerekli temeli, yani devrimi yaratacaktır. Bu hedefin gerçekliği, aynı zamanda, devrimcilerin, yaşanan 15 yıllık süreçteki her türlü çürümüşlük, yozlaşmayla, bozulmayla, kültürsüzleşmeyle hesaplaşmalarını gerekli kılmaktadır. Bu hesaplaşma için zaman çoktan gelmiştir. Devrimciler için yapılacak tek şey, bu hesabın tümüyle görülmesi için kendi koşullarını hazırlamak ve hesabı görmektir. Ve ancak o zaman 12 Eylül dönemi kesinkes bitmiş olacaktır.”

IMF gerillaları!

PRAG'A TÜRK EYLEM HEYETİ IMF Genel Kurulu'na 13 kişilik resmi heyetten önce, 24 kişilik sivil protesto timi gidiyor

Yarınsı kadın

PRAG'DA pazar günü başlayacak IMF - Dünya Bankası temsillerini protesto edecek "sivil" eylemciler arasında Türkler de olacak. Dernek ve sivil ötek temsilatörlerinden oluşan grupta 1 kişi var.

Vergi rekortmeni de var

EN sonuğu 23. ve bu sabah 07. yaşantılı olan protestocular, geçeceği 5 dolar çam panjurları mülki yerlerde kalacak. Grupta, 1978'lik evrakta bu anısa da vergi rekortmeni ni Selim Yılmaz da bulunuyor. 31 Ağustos'ta

İlk eylem otomobil parcalama KÖRESELLEŞME karşıtı gösteriler bugün. Otomocisiz Dünya. Çiğdem Yılmaz'ın sesleri. 11.00'da

Gayri resmi heyet küresel eyleme katılacak

Herkesin bildiği gibi, 12 Eylül askeri darbesinden sonra ülkemiz solunda ortaya çıkan en temel olgulardan birisi, 1980 öncesinde devrimci mücadelede yer almış pekçok unsurun devrim saflarını terk etmeleri ve mevcut düzenle bütünleşmeleridir. Bu bütünleşmenin en tipik görünümü, eski "solcular" kitlesinin oligarşik yönetimin her alanında kendilerine bir yer bulmaları ve "aşkın ve biranın" çevresinde toplaşmalarıdır.

İşte bu "aşkın ve biranın" çevresinde toplaşanlar ÖD Partisi'nin kuruluşuyla birlikte, çürümüşlüklerini ve yozlaşmışlıklarını açıkça ortaya koyar olmuşlardır. Ancak gerek kitlelerden tecrit olmuşlukları, gerekse yeni yetişen devrimci kuşak üzerinde etkilerinin azalmasına paralel olarak, bu konumlarını gözlerden uzak tutmak amacıyla yeni girişimlerde bulunmak zorunda kalmışlardır. Daha dün kadar, içki sofralarında kendilerinin ne denli "kahraman" olduklarını biteviye anlatan, günlük yaşamlarında karşılaştıkları her kişiyi dolandırarak para kazanan bu kişilerin bu yeni girişimleri kendilerini "yeniden kahraman" haline getirecek yollar bulmak olmuştur.

Bu konuda somut örnek, geçen yılın son aylarında Seattle'da Dünya Bankası ve IMF

toplantılarını protesto eylemleriyle başlayan ve bu yılın Nisan ayında Washington eylemlerinin yaratmış olduğu etkiyi, ülkemiz somutunda kendi çürümüşlüklerini ve yozlaşmışlıklarını gizlemek amacıyla kullanmaya kalkışmalarıdır.

İlkin 1 Mayıs günü Seattle ve Washington eylemlerinin sloganlarıyla kamuoyunun karşısına çıkan bu çürümüş ve yozlaşmış bireyler fazlaca ilgi görmemişlerse de, yeni girişimlerden de uzak kalmamışlardır. Ve IMF'nin 26 Eylül 2000 tarihinde Prag'da yapacağı toplantıya yönelik protesto eylemi hazırlıklan bu kişiler için yeni bir "umut" olmuştur.

Milliyet gazetesinin birinci sayfada manşetten haber haline getirdiği bu yeni "umut" kapısı, 12 Eylül devrim kaçkınlarını "IMF gerillası" haline getirecek kadar büyük olmuştur.

Milliyet gazetesinin sözleriyle "içlerinde vergi rekortmeni"nin de bulunduğu 24 kişilik "sivil protesto timi" "IMF gerillası" olarak kamuoyunun karşısına çıkmıştır. Haber şöyle devam etmektedir:

"Devlet memurundan öğrencisine, işsizinden emeklisine kadar 24 kişiden oluşan sivil heyet, Prag'da küreselleşme karşıtı eylem yapacak olan 15

bin protestocu arasında Türkiye'yi temsil edecek.

MAI (Çok Taraflı Yatırım Anlaşması) Karşıtı Çalışma Grubu Sözcüsü Gaye Yılmaz'ın organizasyonunda DİSK, KESK, TMMOB, Türk Tabipler Birliği ve İstanbul Tabip Odası, Güney Marmara Doğal ve Kültürel Çevreyi Koruma Derneği, Jeoloji Mühendisleri Odası, Özgürlük ve Demokrasi Partisi, Elektrik Mühendisleri Odası, Toplumsal Ekoloji Derneği, Makina Mühendisleri Odası temsilcileri 24 Eylül'de Prag'da olacak. Heyet, 26 Eylül'de yapılacak toplu gösteriye katılacak.

Resmi Heyet Prag'da devlet tarafından ödenen yol ve konaklama giderleri ile geceliği 200 doları bulan beş yıldızlı otellerde kalırken, en küçüğü 21 yaşında, en büyüğü de 67 yaşında olan sivil heyet 6 dolara ponsiyon türü yerlerde geceleyecek.

İlginç bir yapısı olan grup üyelerinden biri 1998 yılı İstanbul vergi rekortmeni Selim Yılmaz. Yılmaz, yüksek vergi veren avukatlar arasında ilk 20 içinde olduğu için Şişli Vergi Dairesi'nden teşekkür yazısı almış. 25 kişiden oluşan sivil heyette 13 erkek, 11 bayan bulunuyor. Yaş ortalaması 40 olan grup üyeleri kendilerini '1978 kuşağı' olarak tanımlıyor. 23 Eylül günü Ankara, İstanbul ve İzmir'den yola çıkacak grup Türkçe ve İngilizce olarak taşıyacağı pankartları Prag'da hazırlayacak."

"Prag 2000 İnsiyatifi" gibi şatafatlı ve ÖDP-vari isimlerle toplaşan ve 15.000'den daha fazla kişinin katılacağı varsayılan Prag eylemlerinde, tıpkı bir zamanların 1 Mayıslarında olduğu gibi "temsili gerilla" olarak şova giden grup, gazete manşetlerine göre, "6 dolarlık pansiyonlarda kalarak "IMF gerillası" olmanın gereğini de yerine getirmektedirler. Kendi yaptıkları çağında ise şöyle demektedirler:

"17 Nisan'da İstanbul Emek Platformu ve öğrenciler, Gümüşsuyu-Dolmabahçe hattında anti-emperyalist geleneği yaşattılar. 1 Mayıs 2000 ise Türkiye'de olduğu gibi bütün dünyada küresel saldırıya karşı küresel direniş benzeri sloganlarla kutlandı. Bir çok ülkede artık unutulmaya yüz tutmuş bu mücadele günü, yeniden enternasyonalist bir ruhla hatırlandı. ..

26 - 29 Eylül tarihleri arasında Çek Cumhuriyeti'nin başkenti Prag'ta IMF ve Dünya Bankası'nın yıllık toplantıları

yapılacak. Borç batağına soktukları ülkelere, küreselleşme politikalarını dayatan bu iki örgütün toplantısına katılanlara, emekçiler, çevreciler, çiftçiler, işsizler, öğrenciler; insan, kadın, tüketici, yurttaş hakları savunucuları; meslek, kültür, sosyal dayanışma örgütleri temsilcileri kolay lokma olmadıklarını göstermeye hazırlanıyorlar. 18 Haziran (J18), 30 Kasım (N30), 16 Nisan'a (A16) benzer biçimde bu uluslararası etkinlik günü S26 (September 26) ile simgeleniyor. Eylem gününün temel sloganı ise „Küresel Adalet için Birlik“. Prag'ta 26 Eylül öncesinden başlayarak, Direniş Sanatları Festivali, Belgesel Video Festivali, çeşitli konferanslar ve alternatif zirve toplantısı yapılacak ve 26 Eylül ve sonrasında ise mitingler gerçekleştirilecek. İşte bu tarihi günlerde, IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmalarına en fazla maruz kalan ülkelere birisinde yaşayanlar olarak;

1. Bizler de Prag'ta olmayı düşünüyoruz. Çalışma Grubumuz, 23-30 Eylül tarihleri arasında kapsayacak bir organizasyon planlamaktadır. Otobüs tutarak gidilecek ve oradaki inisiyatife uyularak etkinliklere katılacaktır. Bu etkinliğin vize vb masraflar da dahil olmak üzere kişi başına tahmini bütçesi 500 USD olarak hesaplanmıştır.

2. Bu etkinliğin olası ek masraflarını karşılamaya destek olmak üzere kurumlardan 200 USD katkı talep etmekteyiz."

Görüldüğü gibi, "anti-emperyalist gelenek" yaşatılırken, "unutulmaya yüz tutmuş mücadeleye günü" olan 1 Mayıs, onların sayesinde yeniden dirilmiştir! Ve onlar, bu gelenekten güç alarak 500 dolarlık yol vb. masrafı ile 200 dolarlık "katkı payı" vererek 24 kişiyle "IMF gerillası" olmak için hazırlanmışlardır. (Hesaplama kolaylık olması açısından söyleyelim ki, "IMF gerillası" olabilmek için 700 dolar, yani 469 milyon TL. ödemek gerekmektedir. Çalışanların ortalama aylık gelirinin 120-150 milyon lira olduğu bir ülkede öyle "gerilla" olmak pek kolay görülmemelidir. Bu sadece yol ve talep edilen "katkı payı"nın ederidir. Elbette "vergi rekortmenli" bir grubun Prag'taki alış-verişleri için gerekli cep harçlığı bunun dışındadır.)

"Oradaki inisiyatife uyularak etkinliklere katılacak olan "IMF gerillası", "oradaki inisiyatifi" adını verdikleri kesimlere tabi olacaklarını söylerken, "oradaki inisiyatifi"nin ne olduğunu

açıklama gereği bile duymamışlardır.

“Oradaki insiyatif”, tüm protesto eylemlerinin “başşıl” nitelikte olmasını isteyen Batı-Avrupa’nın “sivil toplum örgütleri”dir. Bunlar, Prag öncesinde yayınladıkları bildirimlerde şöyle demektedirler:

“Daha önce olduğu gibi bugün de, **otoriter olmayan, tabansal demokratik örgütlenme yöntemlerini kullanan**, kapitalist sistemin **sosyal, politik ve ekonomik kurumlarından bağımsız olarak savaşı**n ve bu sistemi öz eylemleriyle doğrudan değiştirmeye çalışan **taban gruplarının, merkezi olmayan** ve gayri-resmi örgüsü şeklinde, hiyerarşik olmayan bir yapı içerisinde örgütlenecek. Her olay ya da eylem, düzenleyicisi grubun özerk örgütlemesi olurken, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde değişik hareket ve grupların koalisyonları kurulabilir. Yerel düzeyde yararlı olabilecek bir strateji, çeşitli grupların değişik eylemlerine bir alt yapı olarak, **bir karnaval havası ve şenlik duygusunu oluşturmada** işbirliği yapmalarıdır.” (abç)

Aynı kesimlerin “akla gelen eylem örnekleri: Grevler - gösteriler - kitlesel bisikletli yürüyüşler - karnavallar - sokak partileri - sokaklar, devlet arazileri ya da ofis binalarını ticari olmayan ve başka anlamlı amaçlarla geri kazanmak -yürüyüşler - müzik - dans - söylevler - bildiri dağıtımı - afiş asımı - topluluklar denetiminde olan gazetelerin dağıtımı - sokak tiyatroları - bahçe inşası - ücretsiz yiyecek dağıtımı - yalancı ticaret fuarları - büyük bankaların önünde faizsiz borç verme” vs. olmaktadır.

İçlerinde “vergi rekortmeni avukat”ın da bulunduğu, halkın gerillası olmak yerine “IMF

gerillası” olmayı yeğleyen ve kendilerini ne idiği belirsiz “78’liler kuşağı” diye tanımlayan 24 “temsili gerilla”nın Prag günlerinin nasıl geçtiğini, nasıl “kahramanlıklar” gösterdiklerini dönüşlerinde gazetelerde okumak olanaklı olacaktır. “Otoriter olmayan, tabansal demokratik örgütlenme yöntemleri kullanan” bu “IMF gerillaları”nın baştan tabi olacaklarını ilan ettikleri “oradaki insiyatifler”le nasıl bir “karnaval havası ve şenlik duygusu oluşturdukları” gazetelerde ve kendi yayınlarında ayrıntılı olarak ortaya konulduğunda, bu “gerilla timinin” içinde yer alan “vergi rekortmeni avukat”ın, “büyük bankaların önünde” (örneğin İş Bankası, Akbank gibi) “faizsiz borç verme” eylemi yapıp yapmayacağını öğreneceğiz.

Ama Prag günleri 26 Eylül’e ulaşmış ve tüm “medya”nın ortak söylemiyle, “beklenen çatışma” ortaya çıkmıştır.

26 Eylül öncesinde ve 26 Eylül günü Prag meydanında IMF ve Dünya Bankasına karşı yapılan protesto eylemlerinin çatışma görüntüleri ile “IMF gerillaları”nın Milliyet gazetesinde çıkan fotoğrafları tam bir zıtlık oluşturmaktadır. İşte bu zıtlık, ülkemiz somutunda 12 Eylül dönemlerinin ve yeni adlarıyla “taban örgütleri” savunucularının, “sivil toplum örgütleri” yandaşlarının nasıl bir yaşam içinde bulduklarını sergilemektedir.

Elbette kendilerini “IMF gerillası” olarak sunanlar ya da “küreselleşmeye karşı küresel direniş” sloganını kendi konumlarıyla uyumlu bulanlar **çinde** bazı “kendisiyle başışık” ve hatta zamanı gelince “kendisiyle dalga geçmeyi bile beceren” iyiniyetli insanlar da bulunabilir. Ve bu iyiniyetli insanlar, gerek “medya”nın kendilerini sunuş tarzından, gerekse içlerinden “bazıları”nın kendilerini “68 kuşağı” gibi **yeni iş olanakları yaratacak** bir “78 kuşağı” olarak tanımlamasından “rahatsızlık” da duyabilirler. Ancak bu tür “serzenişler”, sadece küçük-burjuva aydınlarının kendi içindeki tabakalaşmasının dışavurumundan başka bir şey değildir.

Örneğin, MAİ Karşıtı Çalışma Grubu adıyla ortaya çıkan ve sözcülüğünü Gaye Yılmaz’ın yaptığı grup, MAİ’nin (Çok Taraflı Yatırım Anlaşması) ülkemiz sol yayınlarında sıkça yer alışında önemli bir “katkıda” bulunmuşlardır. Ancak, MAİ, GATT görüşmelerinin sürdürüldüğü bir döneme ilişkin bir anlaşma taslağın-

dan öte bir yere sahip değildir. GATT'ın yerini WTO'nun (Dünya Ticaret Örgütü) almasından itibaren, MAI gündemden kalkmış ve WTO görüşmelerinin organik bir parçası haline gelmiştir. Bu nedenden dolayı, artık "MAI Karşıtlığı" WTO "karşıtlığı" ile yer değiştirmiştir. Ve bilindiği gibi WTO, emperyalist ülkeler arasındaki entegrasyonun (bütünleşme) bir parçası olan IMF ve Dünya Bankası gibi sürekli ve resmi örgütlenmelerinin son halkasıdır. Bu bağlamda, "MAI Karşıtı" olmak ve olmayı sürdürmek, emperyalist sistemin bütününe karşı değil, onun belli bir uygulamasına karşı olmaktan öte bir anlama sahip değildir. Bu da, sistemin "olumsuz" yanlarına karşı mücadele ederek onu "değiştirme", "düzeltme" anlayışdır ve "kapitalist modernizasyon" yanlısı bir tutumdur.

İşte bu "kapitalist modernizasyon" yanlılığıdır ki, "IMF gerillaları"nın, en az 469 milyon lirayla "küreselleşmeye karşı küresel direniş" cisi haline getirebilmektedir.

Tüm bu gerçeklere rağmen, 1980 öncesinde devrimci mücadelenin şu ya da burasında yer almış bu küçük-burjuva aydınları

na haksızlık da etmek istemiyoruz. 12 Eylül sonrası dönemin moda sözcükleriyle söylersek, onların içinde buldukları "psikolojiyi" de anlamak gerekir.

Bireyselleşmenin el üstünde tutulduğu, kalıcı, çıkarsız ve sürekli insani ilişkilerin, para ilişkilerinin kalıcı ve sürekliliği ile yer değiştirdiği bir ilişki zinciri içinde bulunmaktadır. İçlerinde T. Özal'ın "alışırsınız" dediklerine "alışamayanlar" da bulunmaktadır. Ancak devrimci perspektiflerden kopmuş ve özenle bunlardan uzak duran bu bireyler, kaçınılmaz olarak bir o yana bir bu yana savrulmaktadırlar. Güncellenen, güncelleştirilen her şeyin ve her konunun etrafında dolaşmaktadırlar. Bugünden yarına doğru giden, sistemli, planlı ve örgütlü bir mücadeleden kopuşları ve uzak duruşları, onları sosyal ve "psikolojik" bir dizi sorunla yüz yüze getirmektedir. Psikologların ve psikiyatristlerin "önerileri" gözönüne alındığında, boş oturmaktansa birşeyler yapmış olmak onlar için "rahatlatıcı" olacaktır. İşte bu "iç rahatlık"tır ki, onları açık bir "IMF gerillası" haline getirmiştir. [1]

[1] "IMF gerillası", "Che'nin gerillası", "kır gerillası", "şehir gerillası" gibi bir tanımlamadır. Gerilla sözcüğü, "Türkçeleştirilerek", ilk dört harfinin Türkçedeki anlamıyla "birşeyin gerisindeki, arkasındaki" anlamında kullanılmaktadır. "IMF gerillaları"na, IMF'nin arkasında "küresel direniş" yapan ve IMF'yi "arkadan vuran" anlamı yüklenmektedir. Neyin ne olduğundan habersiz Milliyet gazetesinin cahil muhabiri ve kendilerine yeni "kahramanlık" arayan eski solcular, gerilla sözcüğünü bu anlamda kullanarak, "78 kuşağı"na bu tanımlamayı yakıştırmışlardır. Oysa herkesin bildiği gibi, gerilla, gerilla savaşını yürüten kişiye denilir ve askeri bir kavramdır. Gerilla, bu bağlamda, ya uğruna savaştığı amaçla, ya da düşmanına göre tanımlanır. Emperyalizme karşı savaşan gerilla, "anti-emperyalist gerilla"dır. Aynı şekilde, gerilla kavramı, gerilla savaşını yürüten örgütlenmeyle birlikte de kullanılır: "ELN gerillaları", "Tupamaros gerillaları" gibi. Bu açıdan alındığında (ki doğru tanımlama budur) "IMF gerillaları", IMF için çalışanlar ve IMF adına "gerillacılık" yapanlar anlamına gelmektedir. Ve somut gerçek de, bu "IMF gerillaları"nın, ülkemizde globalizmin en önemli savunucuları olduğudur. Bu nedenle, söz ile öz büyük bir uyum içinde bulunmaktadır.

Prag, 26 Eylül 2000

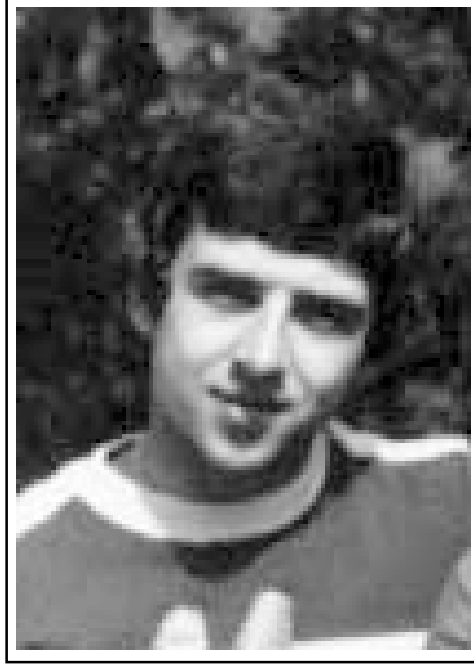
LEVENT ERTÜMER

1959/BERGAMA
14 EYLÜL 1977/BERGAMA

LEVENT ERTÜMER ve FARUK AÇIL yoldaşlar, 1977 yılında THKP-C/HDÖ üyesi olarak örgütsel faaliyette bulundular. 14 Eylül 1977 günü faşist milislere yönelik silahlı eylem hazırlığı sırasında yanlarında bulunan bombaların patlaması üzerine şehit düştüler.

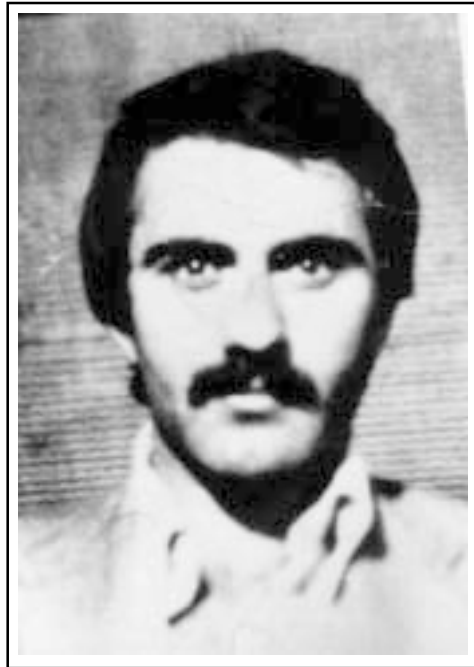
FARUK AÇIL

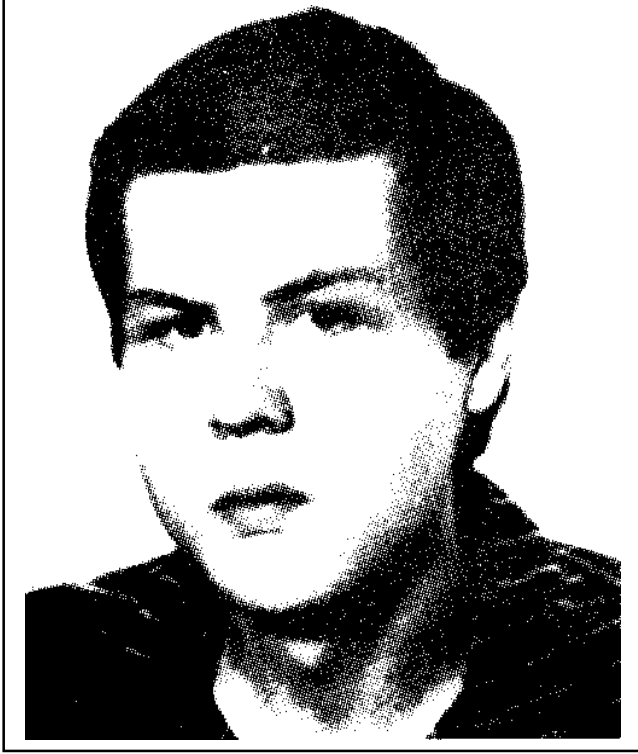
1959/BERGAMA
14 EYLÜL 1977/BERGAMA

ZİYA ERDÖNMEZ

1954 SİVAS/KANGAL
17 EKİM 1980 İSTANBUL/KADIKÖY

1954 Sivas/Kangal doğumlu Ziya yoldaş, 1973 yılında İstanbul İktisat Fakültesi'ne girişle devrimci mücadeleye aktif olarak katılmıştır. 1973-76 arasında öğrenci hareketi içinde çalışmış ve 1974 yılında AÖS'ne yönelik faşist saldırılarda yaralanmıştır. 1975-76 döneminde İYÖKD Yönetim Kurulu üyesi olarak çalışmış ve 1977'de THKP-C/HDÖ'nün Öncü Savaşına başlamasıyla birlikte profesyonel kadro olarak devrimci savaşa katılmıştır. 1979 sonlarında THKP-C/HDÖ-İstanbul İl Komitesi üyeliğine getirilmiş ve 1980'de Genel Komite üyesi olmuştur. 17 Ekim 1980 günü Kadıköy Nüfus Dairesi'nin basılması eylemi sırasında oligarşinin resmi zor güçleriyle girdiği çatışmada şehit düşmüştür.

SERDAR SOYERGIN

1960/ADANA
26 EKİM 1980/ADANA

Seyit Anayığın
Eğer ben aklı okum, sen bir isteme. Seninle kalan yoldaşlarda senin
eğilimler, var olanların inkırazını, abartısını, insan ve genç Devrim geleneği, başka gi-
fif ötek, şiddetli, istenmeyen, ötekli, ama bu zaman koşulların seni daha çok
abartı, bu tepkilerde, işçi yığınlarıdır. A.B. D'nin lütfen olan faşist
österi, cunta bir anlık aldıkları emir, yine peşin: Ama cunta kendi meşru kend ha-
zıdır. Cunta aslan yığınları, her bir cuntadan sorulmazlar? Sorulabilir elbet.
Güçlü deşen her karfında, asleri, arabalar, jantları, tobat eminde, sorular, gılları
kaldır. Güçlü cuntanın, amir, devrimi, mazeretli, söndürmel ve cunta yönetimi. A.B.D.
nin, sağlığı, sınıf, yöneline, devrimli: Anne, şiddet, senin, barınma, sahip ol, ve olan
beşli, et, işlenir. Güçlü devrimi, mazeretle, otun, her ay, yavaşca, bir, diğer. Cün-
tu, bir, yola, bas, bağlar, ya, diğerleri, iş, cesaretine, atılmışlardır. Fakat, yığınlar ve
soruştur, ötekler, geride, setirtil, baktılar. Güçlü, yasan, sinesine, bas, devrimlerdir.
Mülk, bir, sayılar, yaşamış, ve, yaşamaya, çalışmışlardır. Güçlü, anabı, jantları, peşin. Yigit
lerde, devrimler, peşin. Güçlü, bir, işçi, devrimlere, susemsiz, işçilere, Çiğdem, gelinde,
dışın, tüm, yığınlara, sığın, olsun. Olu, uykular, bilerde, uykular. Nisan, 1971, kesin
inkırazı, olan, inkıraz, 1980'lerde, uykular. Güçlü, devrimi, mazeretle, ötekli,
senes. Biz, bir, ötek, bir, diğer. Güçlü, faşist, asleri, cunta, bizim, tabii, lütfen, iste.
yoktur. Biz, ötek, bir, bakan, dil, yığın, bir, bir, köpür, baki, veymiş, ve, devrimi,
ötek, olan, olan.

SERDAR SOYERGIN
YERİNİN THKP-C/
HDÖ

1960 yılında Adana'da doğdu. Faşist milis saldırıların yoğunlaştığı bir dönemde, lisede devrimci mücadeleye katılmaya başladı. Liseden sonra Adana Eğitim Enstitüsü'ne girmiş ve burada THKP-C/HDÖ'nin örgütsel faaliyetleriyle tanışmıştır. 1979 yılında THKP-C/HDÖ üyesi olarak okul ve mahalle ilişkilerinde çalışmış ve 1979 ortalarında Adana Çukobirlik Yağ Fabrikası'na işçi olarak girerek, sendikal çalışmaların örgütlenmesine katılmıştır. Bu çalışmalarındaki etkinliği, san sendikacılar tarafından etkisizleştirilmek amacıyla polise ihbar edilmiş ve bir süre polis tarafından gözaltına alınmıştır. 1980 başından itibaren polis tarafından aranması üzerine, illegal örgütsel faaliyette bulunmakla görevlendirilmiştir.

14 Eylül 1980 günü Süleyman AYDEMİR yoldaşla birlikte gerçekleştirdikleri cezalandırma eylemi sonrasında oligarşinin resmi zor güçleriyle silahlı çatışmaya girmişler ve çatışmada bir tank yüzbaşısını öldürmüşlerdir. Serdar yoldaş, çatışma sırasında aldığı iki kurşun yarası sonucu oligarşinin eline tutsak düşmüştür.

Olayda bir yüzbaşının öldürülmesi nedeniyle 12 Eylül faşist askeri yönetimi çılgına dönmüş, halka ve devrimcilere duydukları bütün kinlerini Serdar yoldaşın yarılanmasında göstermişlerdir.

40 gün süren tüm yargı-yargıtay ve onay işlemleri, hiçbir hukuk kuralına uyulmaksızın gerçekleştirilmiş ve idam cezası 25-26 Ekim 1980 gecesi infaz edilmiştir.

Serdar yoldaşın son isteği, zafer günü yoldaşlarıyla birlikte içmeyi tasarladığı kahveyi, cellatların gözlerinin içine bakarak içmek olmuştur.

Yargıtay Başkanı Sami Selçuk'un Alışılan “Konuşması”

Geçen yıl “adli yıl açılış konuşması” ile, Marmara depremiyle şaşkına düşen Türkiye’nin karşısına çıkan Yargıtay Başkanı Sami Selçuk, edebi sözler ve uyaklı dizelerle laiklik, laisizm, demokrasi, cumhuriyet, devlet, hukuk vb. konularda görüşlerini ortaya koyduktan sonra bir süre ülke gündeminde “baş sıralara” çıkmıştı. Kimilerince “demokrasi savaşçısı” ilan edilen Sami Selçuk, bir başka kesim tarafından “fettullahçı” olmakla suçlanırken, solda da birçok farklı değerlendirmeye konu olmuştur.

Solda kimi siyasal oluşumlar için “anti-Kemalist” ilan edilen Sami Selçuk, başka siyasal oluşumlar tarafından “II. Cumhuriyetçi”, “sol reformizmin temsilcisi” ya da “şeriatçılarla reformist sol arasında ittifak kurarak devrimci mücadeleyi tasfiye etmeyi” amaçlayan “devletin yeniden yapılanması” yanlısı olarak değerlendirilmiştir.

Tüm bu “değerlendirme” bolluğu içinde Sami Selçuk’un ortaya koyduğu görüşlerin **sınıfsal temeli** sürekli bir yana bırakılmıştır. Sami Selçuk’un geçen yıl yaptığı adli yıl açılış konuşmasında ortaya koyduklarının sınıfsal içeriğini *Kurtuluş Cephesi*’nde şöyle ifade etmiştik:

“Yargıtay başkanı Sami Selçuk’un ... ‘Jakoben Fransa’sı karşısında duyduğu tepki ve korku, ülkemizdeki toplumsal ve siyasal sorunların yaratmış olduğu çatışma ortamı içinde şekillenmiştir. Ortaya koyduğu genel doğrular yanında, yöneldiği popülizm, eklektizm ve uzlaşmacılık, sorunun feodalizme karşı mücadele sorunu olduğu gerçeğinin üstünü örtmektedir. Demokratik devrimin tamamlanmadığı bizim gibi ülkelerde, toplumsal ve siyasal sorunların

kesin bir çatışma ve hesaplaşmaya yönelmesi, şüphesiz küçük-burjuvaziyi her zaman korku ve kaygıya düşürmektedir. Ancak ‘korkunun ecele faydası yoktur’. Yukarda da ortaya koyduğumuz gibi, islam dininin varolduğu ülkelerin hiçbirisinde burjuva anlamda demokratik devrim tamamlanmamış ve dolayısıyla feodal bir ideoloji durumundaki dinle kesin ve nihai hesaplaşma gerçekleşmemiştir. Hıristiyanlığın, katolik kilisesine karşı yürütülen protestan hareketiyle kendisini kapitalizme uyumlandırması süreci, müslüman ülkelerde gerçekleşmediği gibi, bu uyumlandırma süreci, demokratik devrimsiz gerçekleşmeyecektir.

Bunlar bir yana bırakılarak, birkaç ‘islamcı aydın’ın (Hatemi kardeşler gibi) ‘ileri görüşlü’ olmalarına dayanarak, feodalizmle kesin bir hesaplaşmadan çok, feodalizmin gelişen çarpık kapitalizm içinde evrimleşen kesimleriyle ittifak kurarak laiklik sorununu çözme-yi düşünmek, ‘saf’ demokrasi kavrayışı gibi, yalın bir safdillik durumundadır.

Ülkemizde emperyalizme bağımlı olarak geliştirilen kapitalizmin, üst-yapısal olarak feodal ideolojileri koruyucu niteliği, aynı zamanda laikliğin ‘laikçilik’ olarak sürdürülmesinin de maddi temelidir. Emperyalist aşamada ve geri-bıraktırılmış ülkelerde burjuvazinin gerek milli, gerekse devrimci niteliğini yitirmesi, feodalizmin tasfiye sürecini uzatmaktadır. Ortaya çıkan her türden gerici ve dinsel örgütlenmeler, ülkemizdeki toplumsal yapının çarpık niteliğinin ürünleri durumundadır. Bu yüz-

den, feodalizmin tümüyle tasfiye edilmesinin tek yolu demokratik devrimin tamamlanmasıdır. Demokratik devrim ise, proletaryanın öncülüğünde gerçekleştirilmek zorundadır. Dolayısıyla, burjuva nitelikteki demokratik devrim, öncünün niteliğine bağlı olarak daha geniş bir kapsama sahip olacaktır. Bu da, demokratik halk devrimi demektir.

Sami Selçuk'un ülkemizdeki çelişkilerin keskinliğini gözeterik ortaya koyduğu görüşler, olası bir toplumsal çatışma ortamında, olayların hızla bir devrim durumuna dönüşeceği korkusunu da taşımaktadır. Sami Selçuk'un bu korkusu, 'radikal islamcılar'dan daha çok 'jakoben küçük-burjuva radikalleri'ne yöneliktir. Ve tarihsel olarak gerçek olan ise, ülkemizde küçük-burjuva radikalleri (devrimci-milliyetçiler) uzun yıllar önce devlet aygıtından tasfiye edilmiş ve tekil bireyler olarak örgütsüzleştirilmiştir. Başkentteki küçük bir asker-sivil aydın kesim arasında ortaya çıkan 'radikal' konuşmalar, bu gerçeği değiştirmemektedir. Bu yönüyle de, Sami Selçuk'un konuşması, küçük-burjuva radikalleri ile 'islamcı aydınlar' ve 'II. cumhuriyetçiler' arasındaki sözlü çatışma zeminine oturmuştur. Ancak hangi temelden ele alınırsa alınsın, Yargıtay başkanının konuşmasında ortaya çıkan tek gerçek, onun radikal değişikliklere karşı olduğudur. Bu karşıtlık, kimi durumda demokratik devrime, kimi durumda küçük-burjuva radikalizmine karşıtlık olarak belirginleşmektedir. Bu açıdan Sami Selçuk, **küçük-burjuvazinin** 'kontrol kulesi'nde oturan **orta kesiminin sözcüsü** olmuştur.

Yargıtay başkanının konuşmasının bu yönlerini dikkate almayarak, laiklik ve bunun ülkemizdeki çarpık uygulanması konusunda söylediği genel doğrulara bakarak yapılacak değerlendirmeler yanlış olacaktır." [1]

Bir yıl önce, "baskınlığa direnen" bir kişi olarak sunulan ve geçen yılki konuşması "demokrasi manifestosu" (Y. Doğan) olarak değerlendirilen Yargıtay Başkanı Sami Selçuk'un bu yılki adli yıl açış konuşmasının tam bir "suskunluk fesatı" ile yüz yüze gelmesinin ne-

deni de, kendisinin küçük-burjuvazinin "kontrol kulesinde oturan" orta kesimin sözcüsü olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yılın Haziran ayından itibaren küçük-burjuva aydınları arasında başgösteren "ayrışma"da ifadesini bulan bu durum, küçük-burjuvazinin orta kanadının sağ kanatla aynı çizgide yıllar boyu sürdürdükleri "dostluk" ilişkisinin sonuna geldiğini göstermektedir. "Televeci iktisatçılar"dan "büyük" gazetelerin genel yayın yönetmenlerine kadar tümüyle küçük-burjuvazinin sağ kanadını temsil eden kesimlerin Sami Selçuk'un bu yılki konuşması karşısında "sessiz" kalışları, sınıf mücadelesiyle ve sınıfsal perspektiflerle her türlü ilişkisini yıllar boyu kesmiş olan küçük-burjuvazinin sol kanadındaki küçük kıpırdanmalara karşı bir tavır olduğu kadar, orta kesimin sol kanatla yaklaşmasına neden olabilecek sözlerden ve yorumlardan kaçınma istediğinden de kaynaklanmıştır.

Geçen yıldan bugüne geldiğinde, ülkemiz somutunda, bir yandan Marmara depreminin küçük-burjuvazi üzerinde yaratmış olduğu "şok" önemli ölçüde ortadan kalkmış, diğer yandan "şeriatçılık tehlikesi" yapılan "hizbullah operasyonları" ile "yakın ve somut bir tehdit" olmaktan çıkartılmıştır. Bu siyasal ve toplumsal "gelişme", kaçınılmaz olarak, küçük-burjuva radikalleri ile "islamcı aydınlar" ve "II. Cumhuriyetçiler" arasındaki sözlü çatışma ortamının dağılmasına neden olmuştur. Bu çatışmaların maddi temelleri ortadan kalkmamış olmasına karşın aktüel olarak önemini yitirmesi, Sami Selçuk'un bu yılki konuşmasının sıradan bir adli açılış konuşması olarak bakılmasına neden olmuştur. Zaten Yargıtay Başkanından daha üstte bulunan Anayasa Mahkemesi Başkanı'nun cumhurbaşkanı seçildiği bir dönemde, hak ve hukuk konusunda Sami Selçuk'un soyut sözlerinin kamuoyunda daha az ilgiyle karşılanması da kaçınılmazdır.

Ancak Sami Selçuk'un bu yılki "alırsılan konuşması"nda yer alan bazı belirlemeler, aynı zamanda kendisinin sözcülüğünü yaptığı küçük-burjuva kesimlerinin içinde buldukları **durumu** ve **çıkması** ortaya koymuştur. Bu belirlemeler gazetelere şöyle yansımıştır:

"Bütünleşme yolunda en tartışmalı konunun 'Ulus-devlet' sorunu olduğunu, AB'de ulusal egemenlik ve eşitlik kavramlarının gittikçe aşındığını, **uluslarüstülük kavramının** bütünleşmeyi sağlayacak bir boyuta ulaştığını kaydeden Sami Selçuk, AB'nin kriterlerinin, Atatürkçülüğün ve Türk halkının yürü-

düğü yolun aynı olduğunu söyledi. ‘Üniter bir devlet ve bölünmez bir ülkede yaşamak isteyen Türk ulusunun önünde AB’ye girmek için kanımca hiçbir engel yoktur’ diyen Selçuk, ‘Yeter ki, birliğin tam haklara sahip, özgür ve onurlu bir üyesi olalım’ dedi. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin artık bugün Avrupa’nın Anayasası olduğunu, Kopenhag Kriterleri’nin o kadar vahim şartlar ileri sürmediğini belirten Sami Selçuk, Türkiye’nin, Avrupa’nın kenar mahallesinde yer almaması gerektiğini, Atatürk devrimlerinin uzantısının da bunu gerektirdiğini anlattı. **Katı egemenlik anlayışının küreselleşme doğrultusunda yumuşatılmasında sakınca görmediğini**, bunun teslim olma değil, kimliğini koruyarak özgür iradeyle ekonomide, politikada, hukukta buluşma, ortaklık olduğunu vurgulayan Selçuk, Avrupa Birliği’nin düş olmadığını, saydamlık, halkın katıldığı iyi yönetim, devletle sivil toplum arasında eşgüdüm isteklerine Türk insanının ne karşı ne de yabancı olduğunu kay-

detti.”

Görüldüğü gibi, Yargıtay Başkanı Sami Selçuk, aradan geçen bir yıl içinde açık bir “globalizm” yandaşı olmuştur. Bir yıl önce “Jakoben Fransa”ına karşı çıkan ve günümüz Fransa’sının hâlâ bu geleneği sürdürdüğünü söyleyen Sami Selçuk, bir yıl sonra aynı Fransa’nın belirleyici konumda bulunduğu Avrupa Birliği konusunda “katı egemenlik anlayışının **küreselleşme doğrultusunda** yumuşatılmasında sakınca görmez” hale gelmiştir. Ve böylece tüm “globalizm yandaşları” gibi, Sami Selçuk da, “ulus-devlet”e karşı çıkarak “globalizm”in “uluslarüstü” kavramının savunucusu olmuştur. Onun için artık “**ulusal egemenlik ve eşitlik** kavramları” “gittikçe aşmış” kavramlardır.

İşte küçük-burjuvazinin sağ kanadı ile bütünleşmiş ve aynı çizgide buluşmuş olan orta kanadının tüm perspektifi böylesine yalın haldedir. Sami Selçuk da, bu kesimin sözcüsü olarak işlevlerini yerine getirmiştir. Artık onun yeri tarihin çöplüğü olmaktadır. Onları buraya yönelten tek gerçek, devrim karşısında duydukları korkudur.

Kazandırmaya Devam Ediyor!

Kurtuluş Cephesi'nin Ocak-Şubat 2000 tarihli 53. sayısında yayınlanan "Menkul Kıymetler Borsası 'Kazandıryooooor!'" başlıklı yazıda şunları ifade etmiştik:

"1984 yılında T. Özal'ın başbakanlığı ile birlikte başlayan "köşedönme" anlayışının Türkiye'deki en tipik ifadesi, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın (İMKB) 1986 yılında faaliyete geçmiş olmasıdır. Nerdeyse, aynı yıllarda geniş kesimlerin ellerine geçen tüm paraları yatırdıkları 'at yarışları' gibi, İstanbul Borsası, yoğun 'köşedönme' alanı olarak ortaya çıktı. Hemen hergün, birilerinin borsada 'oynayarak' bir günde kaç 'milyon' götürdükleri konuşuluyordu. 'Tek bir dikili ağacı' olmadığı söylenen Özal ailesi, İstanbul Borsası'nın en önemli reklamcısı ve müşterisi olarak bu dönemde ortaya çıkmıştı.

Bu dönemde İstanbul Borsası, 'benim memurum işini bilir' sözleriyle başlayan rüşvet döneminin en önemli aracı olarak ortaya çıkmış ve hertürlü rüşvet, yolsuzluk, kara para, İstanbul Borsası aracılığıyla aklanmıştır. Birbiri ardına açılan 'döviz büroları', bu aklanan paraların T.L'nden dolara çevrilmesi işlemlerinin yapıldığı yerler olarak 'en çok iş yapan' işyerleri durumuna gelmiştir...

Bugün İstanbul Borsası, geniş halk kitlelerinin ellerindeki her türden biri-

kimlerinin sermayeleştirilmesi işlevini yerine getirmektedir. 'Faize yatırılmış paraların', 'üretim ve yatırım yöneltmesi' demagojisiyle yürütülen bu sermayeleştirme eylemi, borsanın olağan işleyişi içinde geniş bir **mülsüzleştirme**nin bir yansıması durumundadır.

İMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla birlikte resmiyet kazanan mülsüzleştirme süreci, öncelikle geniş halk kitlelerinin (kendi deyişleriyle 'küçük yatırımcıların') ellerindeki her türden tasarrufun para-sermaye haline getirilmesi sürecidir. Bugün İstanbul Borsası'nda meydana gelen 'rekorlar', bu sürecin etkin bir biçimde işlediğini göstermektedir.

İlk yapılan, 'küçük yatırımcıların' ellerindeki paraların (ki bunlar sermaye değildir) bir biçimde para-sermaye haline getirilmesi için borsaya yönlendirilmesi olmuştur. Faiz oranlarının düşürülmesi, döviz kur artışının iki yıl süreyle sabitlenmesi ve kira artışının sınırlandırılması kararlarıyla, bu alanlarda toplanmış olan 'küçük yatırımcıların' tasarrufları hızla borsaya yöneltilmiştir."

Herkesin çok iyi bildiği gibi, bu gelişmelerin ilk sonucu Ocak ayında alınmış ve İMKB endeksi 20.000'lere yükselmiştir. Şubat-Nisan ayları arasında İMKB-100 endeksi %25 dolaylarında değer kaybederek 15.000'ler seviyesine inmiş ve Nisan ayında TÜPRAŞ ve TÜRKCELL hisselerinin borsaya girmesiyle birlikte

(ve büyük reklam kampanyalarının eşliğinde) endeks yeniden yükselişe geçmiş ve 19.000'lere ulaşmıştır.

Eylül sonuna gelindiğinde İMKB-100 endeksi 11.000'ler seviyesine gerileyerek, "yatırımcısına" **%55 kaybettirmiştir**. Bu kaybın parasal karşılığı **40 milyar dolar** olmuştur.

Kent küçük-burjuvazisinin mülksüzleştirilmesinin en önemli aracı durumuna getirilen borsanın son aylardaki en büyük vurgunları ise **Tüpraş** ve **Türkcell** tarafından gerçekleştirilmiştir.

"En büyük özelleştirme" olarak kamuoyuna sunulan Tüpraş hisselerinin %32'sinin borsada satışa sunulması, devlet aracılığıyla mülksüzleştirilmesinin nasıl sürdürüldüğünün ve halkın nasıl kandırıldığına en açık örneği olmuştur.

Nisan 2000 başlarında, petro-kimya alanındaki en büyük devlet kuruluşu (KİT) olan Tüpraş'ın 1 milyar 235 milyar dolarlık hissesi "aracı kurumlar" aracılığıyla borsada halka "sunulmuş"tur. İşçilerine "rüşvet" olarak 26.350 liradan satılan Tüpraş hisseleri, "rezervasyonlu müşterilere" 27.280 liradan ve açık satışlarda 31.000 liradan satışa sunulmuştur.

"Halka arz"ından iki ay satış satış değerinin altına düşen Tüpraş hisseleri, küçük-burjuvazinin "her zamanki alışkanlığı" ile yaz tatili için gerekli para ihtiyacıyla birleşerek büyük ölçekli satışlara sahne olmuştur. Ve bu durum karşısında para piyasasının yabancı ve yerli işbirlikçi kuruluşları Tüpraş hisselerini toplamaya başlamışlar ve Haziran sonunda hisselerin değeri 60.000'e çıkmış ve Temmuz ayında 80.000'e yükselmiştir. Böylece, Tüpraş hisseleri, "arz fiyatına" göre %250, yani 2,5 katı değere ulaşmıştır. Parasal olarak, 1 milyar 235 milyon dolarlık Tüpraş hisselerinin değeri 3 milyar 90 milyon dolara yükselmiştir.

Faiz oranlarının düştüğü bir ortamda kendi "küçük birikimleri" için "yeni kaynaklar" arayan "küçük yatırımcı", bu dönemde 2 milyar dolara yakın bir parayı yeniden borsaya yöneltmiştir. Böylece "küçük yatırımcı" yeni bir "umut"la 60 ile 80 bin lira değerinden Tüpraş hisseleri satın almıştır.

Eylül sonuna geldiğimizde Tüpraş hisseleri, 26.000'e düşmüştür. Böylece Tüpraş hisselerinin parasal değeri 1 milyar dolara inerken, Tüpraş hisseleri alımı için borsaya "giren" 3 milyar doların 2 milyar doları, halk deyimiyle söylersek, "deve olmuştur"!

Tüpraş hisseleri üzerinden yapılan spekülasyonlar sonucunda, kendisine verilen "rüşvet"i kabul ederek hisse senedi satın almış ve bugüne kadar satmayarak elinde tutmuş

Tüpraş işçisi de kayba uğrarken, en büyük bedeli "küçük yatırımcı" olarak küçük-burjuvazi ödemiştir.

Tüm bu süreçte yapılanlar ise çok yalındır.

Tüpraş hisselerinin "halka arzı" sırasında tüm "medya", manşetleriyle, köşe yazarlarıyla "dev tesisin" özelleştirmeyle nasıl kâra geçeceğini ve hisse alanların nasıl kâr edeceklerini günlerce yazıp çizerek "piyasayı kızdırmışlar"dır. Bu "medya" patronları (Doğan Holding, Doğuş Holding vs.), "rezervasyonlu" hisseleri 27.280'den alarak, ilk anda 31.000'den satmışlardır (%13-15 arası bir kârla). Bu yolla, "medya" patronlarının kasasına bir hafta içinde 50 milyon dolar "getiri" girmiştir.

Tüpraş hisseleri üzerinden yapılan ikinci büyük vurgun ise Temmuz ayında gerçekleşmiştir. Televizyonların günlük ekonomisi ve borsa haberlerinde sıkça teleffuz edilen "yabancı yatırımcılar"ın "alınma" başladıklarına ilişkin haberlerin birinci sırada yer almaya başlamasıyla Tüpraş hisseleri "tavan yapmış" ve 80.000'lere yükseltilmiştir. "Özellikle" sözcüğü ile başlayan borsa haberleri "yabancı yatırımcıların Tüpraş hisselerini 60.000'den alım geçtiklerini" duyurmasıyla başlayan bu yükselişte, tüm "yabancı yatırımcılar"ın aldıkları hisse miktarı 30 milyon dolar olmuştur.

1 milyar 235 milyon dolarlık Tüpraş hisseleri karşısında 30 milyon dolarlık "alım", düşük faizler karşısında ne yapacağını bilemeyen ve yaz başında kaybettiklerini kazanaçağını uman "küçük yatırımcı" için büyük sonuçlar doğurmuştur. Bunun parasal karşılığı 250-300 milyon dolarlık "küçük yatırımcı" alımı olmuştur. Ve böylece bu spekülasyon sonucunda, "birileri" bir hafta içinde 250-300 milyon dolarlık "getiri" sahibi olmuşlardır.

Ocak 2000 ortalarından Eylül sonuna kadar borsa yoluyla halktan alınan 40 milyar doların 2 milyar doları Tüpraş üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tüpraş hisselerini satın alanların sayısı ise **500.000**'dir.

Yukarda ifade ettiğimiz gibi, Tüpraş hisselerinin son dört aylık seyrinin gösterdiği en önemli gerçeklerden birisi, borsa yoluyla küçük-burjuvazinin mülksüzleştirilmesinin olanca hızıyla sürdürüldüğü ve bu mülksüzleştirme operasyonunda "medya"nın, özellikle televizyonların özel bir yere sahip olduğudur. "Güvenilir ve ciddi yayıncılık" yapan televizyon kanalları (özellikle NTV), bu konuda birinci sırada yer almaktadır. Böylece "medya"nın toplum üzerindeki etkisi ve yönlendiriciliği bir kez daha kanıtlanmıştır.

Bu gerçeği, *Kurtuluş Cephesi*'nin geçen

sayısında (Temmuz-Ağustos 2000) “*Globalizmin’ Vurguncuları: Türkcell*” yazısında ortaya koyarken, Çukurova Holding’in sahibi olduğu, M. Vargı ve Kavala’nın içinde yer aldığı Türkcell’in “tarih yazarken” nasıl bir “medya ordusunu” beslediğini de belirtmiştik. Ve geçen iki ay içinde “tarih yazan” Türkcell, yeni hedeflerine doğru hızla ilerlemeye devam etmektedir.

New-York borsasında 17.60 dolardan, İMKB’de 44.000 liradan “halka arzedilen” 1 milyar 680 milyon dolarlık Türkcell hisselerinin ilk iki hafta içinde (Temmuz 2000) “yatırımcısına” %12.37 “kaybettirirken” **305.000** “yatırımcı” sözkonusudur.

44.000’den “halka arzedilen” ve ilk hafta içinde 48.000 değerine ulaşan ve 27 Temmuz 2000 tarihi itibarıyla 43.000’e “gerileyen” Türkcell hisseleri, 27 Eylül 2000 tarihinde 28.500’e düşmüştür. Böylece, “halka arz fiyatından” satın alanlar hisse başına 15.500 lira kaybederken, kayıp oranı %35 olmuştur. Türkcell hisselerini en yüksek değeri olan 48.000’den satın alanların kaybı ise 19.500, yani %40 olmuştur.

Türkcell hisselerini dolar bazında New-York Borsası’ndan satın alan “dolar sahibi” küçük-burjuvaların karşılaştıkları sonuç bundan daha büyük olmuştur.

Güneş Taner, Necdet Menzir, İhsan Doğramacı gibi “ünlüler”in katılımıyla 17.60 dolardan New-York Borsası’nda satışa sunulan Türkcell hisseleri 25 Eylül 2000 tarihi itibarıyla 9.40 dolara düşmüştür. Kayıp oranı %46’dır.

İtalyan Telekomu ile İşbankası ortaklığının 3,5 milyar dolara üçüncü GSM ihalesini aldığı bir ortamda, Türkcell’in değer yitireceği açık olduğu halde, her zaman olduğu gibi “ciddi ve güvenilir medya” kullanılarak “küçük yatırımcı”nın **672 milyon doları**, yine halk deyimiyle, “deve olmuştur”!

Salt Tüpraş ve Türkcell hisseleriyle 805.000 “küçük yatırımcı”, toplam 2,5 milyar dolar kaybetmiştir. Ancak bu kayıplar kaçınılmazdır ve devam edecektir. Çünkü, IMF ile yapı-

lan stand-by anlaşmasının özü, halk kitlelerinin yoksullaştırılması ve mülksüzleştirilmesidir. Bu nedenle, aynı oyun yeniden ve yeniden sahneye konulacak, elinde hâlâ parasal birikime sahip olanlar, aynı oyunda figüran olarak yerlerini almaya devam edecektir. Bu oyunun en temel aracı “ciddi ve güvenilir medya”, özel olarak da “anında borsa haberlerini yayınlayan televizyon kanalları” olmaktadır. Ve Türkcell, yeni “reklam kampanyası” ile sahnede yeniden yer almaktadır.

Türkcell’in “hazır kart” satışına yönelik “reklam kampanyası”, asıl olarak Türkcell hisselerinin karşılaştığı büyük kayıpları gözlerden gizlemeye ve yeni hisse alımları için küçük-burjuvaların gözünü boyamaya yöneliktir. Bu kez uzun dönemli sonuçlar gözönüne alınarak kampanya yürütülmektedir. “Globalizm”, “modernizasyon” propagandalarıyla tüm toplumsal değerlerin parasal ilişkiye çevrilmesinin son örneği olan Türkcell “hazır kart” kampanyası, aynı zamanda yeni bir alıcı kitlesi oluşturmayı da hedeflemektedir. Bu hedef kitle, 1980 sonrasında faiz ve döviz gelirleriyle “yüksek yaşam standartına sahip” 6.5 milyonluk küçük-burjuva kitlesinin çocukları olmaktadır.

Türkcell, hisselerini aynı gün İstanbul Borsası ile New-York Borsası’nda satışa sunuşunu, “Ben özgürüm” sloganıyla, Amerikan kovboy şapkasıyla, “otantik-pop” kırmızı müziğiyle simgelemektedir. “Ünlü yönetmenimiz” Sinan Çetin’in yönetiminde gerçekleştirilen reklam “klibi”, 305 bin Türkcell hissesi satın alarak 672 milyon dolar kaybeden küçük-burjuva anne-babalara bir meydan okumadır. Ve onlara denilmektedir ki, sadece paralarınızı yitirmekle kalmayacaksınız, yaşamınızda “değer verdiğiniz” başka neyin varsa hepsini almaya devam edeceğiz; “Ben özgürüm” diyen çocuklarınızın “cowboy” şapkaları için, sırt çantaları için, para kadar değerli “hazırkart”ları için de bize para ödeyeceksiniz.

Özgürlüğün bir bedeli vardır.

ERİŞ YAYINLARI

Kitap ve Katalog
isteme adresi:

Postfach 2501
55514 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:
www.kurtuluscephesi.com
E-Mail Adresi:
erisyay@kurtuluscephesi.com

